MARKTANALYSE

VOOR DATABANKFILANTROPIE.NL

EEN DEELPROJECT VAN GUIDESTAR EUROPE

Februari 2008

Voorwoord

Deze Marktanalyse wordt ondernomen binnen het onderzoeksproject DatabankFilantropie.nl. De concrete doelstelling van het project is de ontwikkeling van een onafhankelijk, duurzaam, nationaal informatiesysteem over goededoelenorganisaties voor een brede groep van gebruikers.

Het project Databankfilantropie.nl behelst o.a. een gedegen marktverkenning, het verzekeren van de betrokkenheid van relevante stakeholders, de opstelling van een levensvatbaar businessplan, de verbetering en het passend maken van het systeem voor Nederlandse doeleinden, het standaardiseren van gegevens voor het systeem, het verzamelen van gegevens en het testen van het systeem. Aan het eind van het traject moet duidelijk zijn of het systeem geschikt is om het publiekelijk te lanceren.

Het project is opgezet door GuideStar Europe/Civil Society Systems en omvat een samenwerkingsverband tussen deze non-profitorganisatie en verschillende andere partijen uit vier landen waar gelijktijdig soortgelijke informatiesystemen worden opgezet. Participerende landen in het project zijn Duitsland, Ierland, Hongarije en Nederland. Het GuideStar Europe-project wordt door de Europese Commissie gesubsidieerd. De subsidie is onderdeel van het eTEN-programma dat medefinanciering verstrekt met als doel e-diensten die in een lidstaat ontwikkeld zijn Europabreed beschikbaar te maken. eTEN beoogt projecten met een publiek belang in de fase vóór realisering te ondersteunen.

1. Inleiding

De doelstelling van het project DatabankFilantropie.nl is de ontwikkeling van een onafhankelijk, duurzaam, nationaal informatiesysteem over goededoelenorganisaties voor een brede groep van gebruikers.

Voor u ligt de marktanalyse die inzicht moet geven in de belangen die er spelen bij de beantwoording van de centrale vraag of een duurzame, nationale Informatiebank haalbaar is.

In hoofdstuk 2 gaan we kort in op de vraag waarom een DatabankFilantropie nodig zou zijn.
De marktanalyse geeft in eerste instantie een beschrijving van de filantropische sector. Hieronder vallen de definities en afbakening, omschrijving van het type organisaties en de omvang van de sector. Dit gebeurt in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gemaakt van welke initiatieven er al ontplooid zijn of worden ontplooid op het gebied van databanken en wat de inhoud van deze databanken is.
Hoofdstuk 5 staat in het teken van de wettelijke en zelfregulerende regelingen in de filantropische sector. Deze regels worden beschreven tezamen met de invloed die ze (kunnen gaan) uitoefenen op het oprichten en in stand houden van een informatiesysteem.

Hoofdstuk 6 geeft een analyse van de belanghebbenden bij een DatabankFilantropie. Aan de orde komt steeds een omschrijving van de soort stakeholder en daarna, indien bestaand, de belangenorganisaties en de positie ten opzichte van het project DatabankFilantropie voor zover bekend en de bereidheid ermee samen te werken.
In hoofdstuk 7 zijn de concurrenten en de mogelijke kansen en bedreigen voor het project besproken.
Hoofdstuk 8 bevat de samenvatting en conclusies.

Deze marktanalyse is tot stand gekomen door een combinatie van methodieken te gebruiken. Allereerst zijn relevante studies vanuit de wetenschap, het bedrijfsleven, de overheid en de filantropische sector bestudeerd. Daarnaast dienden beleidsdocumenten, vergaderverslagen en jaarverslagen van diverse organisaties als input. Ook zijn talloze websites geanalyseerd en hebben diverse gesprekken met stakeholders plaatsgevonden.

2. Waarom een DatabankFilantropie.nl?

De maatschappelijke rol van filantropische instellingen wordt steeds belangrijker. Omdat de overheid bepaalde activiteiten overliet aan het particulier initiatief, ontstond er een grotere behoefte aan financiële middelen. Doordat de fondsenwervende instellingen sterker inzetten op marketing, maakte de sector sinds begin jaren negentig een explosieve groei door van ongeveer 15% per jaar. Deze groei bracht een aantal ontwikkelingen met zich mee: meer professionalisering en behoefte aan transparantie. Hoe groter de maatschappelijke bijdrage aan de sector, hoe groter het maatschappelijk belang om hierover overzicht te houden.
Steeds vaker besteden de media aandacht aan de ontwikkelingen en de uitwassen rond de sterke groei van goededoelenorganisaties. Zo vonden verschuivingen in de gezagsverhoudingen rond goededoelenorganisaties plaats. De rol van de donateur veranderde, gevers worden steeds kritischer en willen directere betrokkenheid bij waar het geld aan wordt besteed. Veel particulieren en bedrijven begonnen daarnaast hun eigen goededoelenorganisatie, waardoor de sector niet alleen in omvang maar ook in aantal organisaties groeide. Het overzicht over en in de sector werd steeds moeilijker te schetsen.
De sector zelf organiseerde zich in de jaren negentig en toen ook ontstonden de eerste zelfreguleringinstrumenten om de groei en professionalisering van de sector in goede banen te leiden. Er ontstond zelfs een hele industrie aan adviseurs en commerciële partners om de sector heen. Ook het "blindelings" vertrouwen van de overheid in de sector is inmiddels veranderd. Onder invloed van antiterrorismewetgeving en een veranderd fiscaal regime zie je sinds een paar jaar de wens van overheden om toezicht over de hele sector te laten plaatsvinden.

Tegen het licht van deze achtergrond hebben het CBF en de VFI het initiatief genomen om te participeren in een project dat tot doel heeft het vertrouwen in filantropische instellingen te vergroten en de infrastructuur voor de filantropische sector te verbeteren.

De betrokken partners zijn het erover eens dat dit kan worden bereikt door:
- vergroting van de transparantie van de filantropische sector
- vergroten van de toegankelijkheid en zichtbaarheid van filantropische instellingen (voor alle belanghebbenden)
- verbetering van de infrastructuur en afstemming van vraag en aanbod in de filantropische sector
- ondersteuning van het toezicht op de sector door zelfregulering en gezamenlijke informatievoorziening
- verbetering van de efficiency in de informatievoorziening.

3. Omschrijving van de Nederlandse Filantropische Sector

3.1 Definities en afbakening

In Nederland worden verschillende termen vaak naast elkaar gebruikt om dezelfde groep instellingen te beschrijven: de filantropische sector, goede doelen en charitatieve instellingen. Daarnaast zijn er internationaal gangbare begrippen: civil society, the third sector, non-profit organisaties, non-gouvernementele organisaties of de vrijwillige sector.

Ook in de marktanalyse voor dit project wordt gebruik gemaakt van brede, grotendeels overlappende definities. Hieronder volgt een korte omschrijving van de termen, de verschillen en de overlap en wordt de keuze beargumenteerd om voor dit project te spreken over "filantropische instellingen" en de fiscale term "algemeen nut beogende instellingen".

Een omschrijving van filantropie in de brede betekenis van het woord komt uit Geven in Nederland 2005: "Filantropie staat voor bijdragen in de vorm van geld, goederen of tijd (expertise), vrijwillig ter beschikking gesteld door individuen en organisaties (fondsen, bedrijven, kerken), waarmee primair algemeen nut doelen worden gediend." Verder is het voor filantropie van belang dat het om eigen verkregen middelen gaat die vrijwillig ter beschikking wordt gesteld en dat het voortkomt uit een bepaalde mate van betrokkenheid bij de doelstelling van de organisatie waaraan het wordt gegeven.

Wanneer we spreken over filantropische instellingen, charitatieve instellingen of goede doelen kan men in grote lijnen spreken over twee soorten organisaties. Aan de ene kant gaat het om de organisaties die geld of andere bijdragen werven van particuliere of institutionele donateurs om een publiek doel te dienen, de fondsenwervende instellingen. Aan de andere kant zijn er organisaties die van het rendement uit een eigen beheerd vermogen fondsen verstrekken voor een goed doel, ook wel vermogensfondsen genoemd. Daarnaast zijn er ook nog hybride fondsen die bestaan vanuit een combinatie van de beide vormen van inkomstenverwerving: die zowel geld werven als een vermogen beheren ten gunste van een goed doel.

Regelmatig worden nog twee onderverdelingen voor goededoelenorganisaties gemaakt: naar *aandachtsgebied* en het onderscheid *lokaal en landelijk*. Volgens de indeling van het CBF zijn er vier hoofdcategorieën waarin goededoelenorganisaties actief zijn, namelijk gezondheid, internationale hulp, welzijn (inclusief cultuur) en natuur en milieu (inclusief dierenbelangen). Het VU-onderzoek Geven in Nederland vervangt "welzijn" door zes afzonderlijke categorieën: Kerk en levensbeschouwing; Sport en Recreatie; Cultuur; Maatschappelijke en sociale doelen; Onderwijs en Onderzoek, en Overig.
De verschillen in grootte van organisatie zijn ook van belang. Slechts een klein aantal van het totaal aan organisaties kan gekenmerkt worden als grote organisatie. Het merendeel van de organisaties heeft inkomsten van minder dan € 25.000 per jaar.[1]

In de Nederlandse wet- en regelgeving wordt geen van de bovenstaande termen als zodanig gebruikt. De wettelijke term die het dichtst bij filantropische instelling staat is "Algemeen nut beogende instelling". Ook hier gaat het om een organisatie die een "goed doel/algemeen nut" nastreeft, zonder winstoogmerk en die zich beweegt in het speelveld van bijdragen werven of verstrekken voor dat "goede doel". Vanuit de beleidspraktijk en jurisprudentie zijn een aantal criteria aangeleverd die als basis kunnen dienen voor het onderscheid van organisaties in deze categorie.

Voor de afbakening van dit project wordt de keuze gemaakt om de juridische kaders die in de Nederlandse wetgeving zijn opgenomen te volgen. De redenen hiervoor zijn vooral praktisch van aard. Filantropische instellingen die in aanmerking willen komen voor diverse fiscale voordelen moeten zich aanmelden bij de Belastingdienst om te worden gerangschikt als ANBI (algemeen nut beogende instelling). Aangenomen wordt dat het grootste gedeelte van de organisaties die het algemeen nut beogen, zowel vermogensfondsen als fondswervende instellingen, zich ook als zodanig laat registreren bij de Belastingdienst. De groep van algemeen nut beogende instellingen is daarmee de grootste vastomlijnde te definiëren groep van filantropische instellingen. Hij wordt opgesteld op basis van een aantal objectieve criteria die door de overheid zijn opgesteld en heeft daardoor een aan de overheid ontleende legitimiteit.

[1] Mediadonderzoek i.o.v. het CBF

Er kleven ook nadelen aan om deze indeling te volgen. De lijst is niet uitputtend en onder meer kerkgenootschappen, die ook van dezelfde belastingvoordelen genieten, ontbreken. Instellingen als voetbalverenigingen die inzamelen, krijgen ook geen beschikking over een ANBI-status. Daarnaast kan niet met zekerheid gezegd worden dat alle algemeen nut beogende instellingen zich aanmelden bij de Belastingdienst. Het is aannemelijk dat de kleinste stichtingen en verenigingen ondervertegenwoordigd zijn, aangezien zij vaker niet op de hoogte zijn van deze regeling. Daarnaast is het bestand de afgelopen jaren vervuild geraakt omdat de controle van de Belastingdienst over legitimiteit van de rangschikking minimaal is gebleven.

Toch lijken er geen betere alternatieven te zijn dan de definitie van de wetgever en de lijst van de Belastingdienst te gebruiken als afbakening van de sector. De wetgeving is aangepast, waardoor alle instellingen zich voor 1 januari 2008 opnieuw moesten aanmelden voor een ANBI-status en opnieuw beoordeeld worden door de Belastingdienst. Hiermee wordt de lijst in zijn geheel opgeschoond. Om te bepalen welke organisaties in de databank moeten worden opgenomen, zal daarom een ANBI-rangschikking een van de voorwaarden zijn.

In hoofdstuk 5 zal verder worden ingegaan op de voorwaarden en kenmerken binnen de wet- en regelgeving voor filantropische instellingen.

3.2 Soorten instellingen

Het huidige overzicht van de ANBI-instellingen geeft enige indicatie van het soort instellingen binnen de civiele samenleving.

Voor wat betreft de instellingen die ANBI-geregistreerd zijn komt naar voren dat ze voor ongeveer een kwart uit vermogensfondsen bestaat en voor driekwart uit fondsenwervende goededoelenorganisaties (ruwe schatting Donateursvereniging). De instellingen bestaan verder voor 95% uit stichtingen en 5% verenigingen. Iets meer dan een derde van de ANBI-instellingen is op cultuur gericht (40%), iets meer dan een kwart op welzijn (28%). Een vijfde deel is gericht op internationale samenwerking (20%). De rest is evenwichtig verdeeld over de categorie 'natuur, milieu en dieren' en gezondheid (beide 6%).

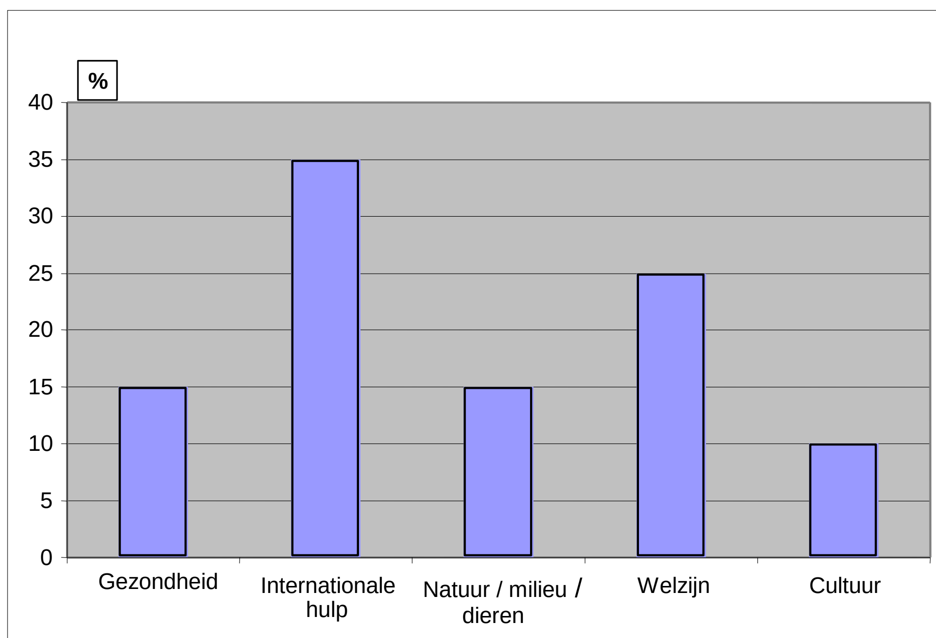
Naast het ANBI-bestand zijn er nog een aantal andere bronnen die een beeld kunnen geven van met name het fondsenwervende en meer naar buiten gerichte deel van de civiele samenleving. Zo heeft het CBF recentelijk zelf een onderzoek gedaan naar kleine fondsenwervers (zie ook deel 2 van dit document). Deze organisaties bestaan voor 91% uit stichtingen en 6% uit verenigingen.[2]
Internationale hulp en welzijn zijn het sterkst vertegenwoordigd (39% en 35%), gevolgd door gezondheid (16%), cultuur (15%), en 'natuur, milieu en dieren' (8%).
Bij <allegoededoelen.nl>, een bestand van fondsenwervende instellingen, liggen de verhoudingen weer anders. In dit kleine bestand is internationale samenwerking sterk vertegenwoordigd (tussen 45 en 70%). Dieren, natuur en milieu (tussen 20 en 30%) zijn tweede, gevolgd door welzijn (15-19%), gezondheid (12-15%) en cultuur (3-5%).
Bij <geefwijzer.nl> is internationale samenwerking de grootste categorie (een kwart, ongeveer 27%), gevolgd door welzijn (ongeveer 25%), gezondheid (ongeveer 19%) en 'kunst en cultuur' en 'natuur, milieu en dieren' (ongeveer 15%).[3]

Uit dit onderzoek kan afgeleid worden, dat de sector kunst en cultuur sterk vertegenwoordigd is bij de vermogensfondsen, en dat internationale samenwerking sterk vertegenwoordigd is bij de fondsenwervende instellingen.

De gemiddelde verdeling in percentages per doelgebied is weergegeven in figuur 1.

[2] 3% overig.
[3] Totalen komen boven 100%. Instellingen kunnen gericht zijn op meerdere sectoren.

Figuur 1: gemiddeld percentage fondsenwervende instellingen per doelgebied

3.3 Omvang van de "sector"

Een analyse op de omvang van de sector in Nederland is lastig uit te voeren. Er zijn verschillende cijfers beschikbaar omdat de definitie verschilt per onderzoek. Globaal kunnen we zeggen dat in 2005 ongeveer 4,3 miljard euro per jaar werd gegeven aan Civil Society-organisaties in Nederland.

Figuur 2 Bronnen van de bijdragen in 2005[4]

Bron	***Bedrag in €***	***% totaal***
Huishoudens (geld en goederen):	1.854 miljoen	42%
Nalatenschappen:	182 miljoen	4%
Fondsen: Geldwervende fondsen	159 miljoen	2%
Vermogensfondsen	272 miljoen	2%
Bedrijven (giften en sponsoring)	1.513 miljoen	43%
Goededoelenloterijen	396 miljoen	7%
Totaal	4.376 miljoen	100%

Het inzicht naar welke organisaties dit geld is toegegaan is slechts gedeeltelijk beschikbaar. Er zijn ongeveer 18.000 instellingen met een ANBI-status. Van deze 18.000 heeft slechts een zeer klein gedeelte hun gegevens publiekelijk beschikbaar gesteld via het CBF.

Deze 705 voornamelijk fondsenwervende instellingen, ontvingen samen 2,6 miljard euro in 2006[5]. Per 1 maart 2008 zijn er in Nederland 332 instellingen met een keurmerk of Verklaring van geen bezwaar van het CBF: 268 organisaties met een CBF-Keur en 64 organisatie met een Verklaring van geen bezwaar.

Voor deze instellingen gaat de 80/20%-regel op: 80% van alle inkomsten en bestedingen, werkgelegenheid, inzet vrijwilligerswerk, etc. speelt zich af bij de bovenste 20% van de sector.

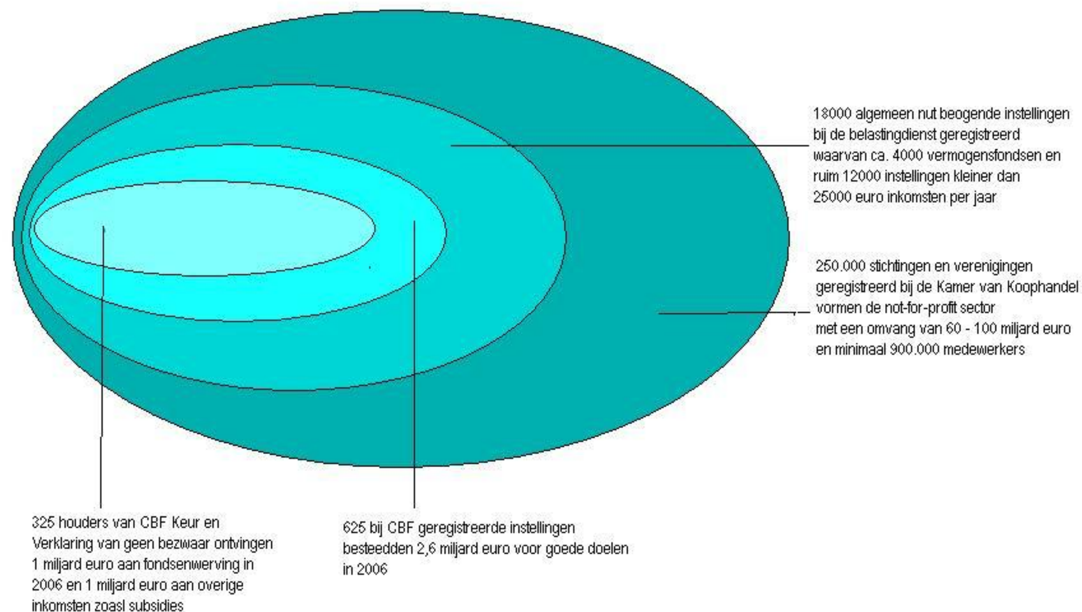
Van de overige ruim 17.000-instellingen weten we weinig over hun activiteiten en bestedingen. Een steekproef uit 2007 toonde aan dat er ongeveer 12.000 fondsenwervende instellingen zijn met inkomsten kleiner dan € 25.000 per jaar en 4.000 vermogensfondsen.

---

[4] Geven in Nederland 2007
[5] CBF, Fondsenwerving in Nederland 2006

Figuur 3 Schematische weergave filantropische sector

.

3.4 Europese context

In andere landen wordt ook wel gesproken van de civil society, de non-profit sector, de non-gouvernementele sector of de publieke sector. Voor de Nederlandse situatie zijn deze begrippen echter minder geschikt omdat voor elk van deze begrippen geldt dat óf de praktische grenzen ervan heel moeilijk zijn vast te stellen óf dat er in de Nederlandse context een beperktere groep mee wordt bedoeld. In Nederland is het bijvoorbeeld gewoon te spreken van ‘vrijwillige sector’ wanneer het gaat om organisaties die hun belangrijkste activiteiten laten uitvoeren door vrijwilligers. In anderen landen wordt dit begrip vaak veel breder toegepast en als synoniem voor de gehele civil society gebruikt.

Nederland was één van de 22 landen waarvoor in het 'Johns Hopkins comparative non-profit sector project' (1997) de non-profitsector voor het jaar 1995 landenvergelijkend in kaart werd gebracht. Uit de landenvergelijking komt naar voren dat de Nederlandse non-profitsector naar verhouding de grootste ter wereld is. In 1995 verschafte de sector bijna13% van de totale, niet-agrarische werkgelegenheid, terwijl het gemiddelde op slechts 5% ligt.

In de studie “Markt noch Staat” uit 2001van het Sociaal Cultureel Planbureau wordt de vraag gesteld of deze relatief grote omvang van de Nederlandse non-profitsector wijst op een grote mate van maatschappelijke betrokkenheid, verantwoordelijkheid, particulier initiatief en burgerzin in onze samenleving. Oftewel, betekent een grote non-profitsector ook een grote "civil society"?

Het SCP-rapport ziet de civil society als dat gedeelte van de non-profitsector dat zich niet bezighoudt met diensten van de verzorgingsstaat. En dat gedeelte blijkt tamelijk klein te zijn. 90% van de Nederlandse non-profitorganisaties houdt zich bezig met diensten van de verzorgingsstaat (zorg, onderwijs, welzijn en wonen). Hiervoor zijn ze in grote mate afhankelijk van overheidsgelden. Slechts de overige 10% van de Nederlandse non-profitorganisaties kan gezien worden als de werkelijke "civil society" of zoals internationaal wel besproken, de vrijwillige sector. Indien op deze wijze de "civil society" gedefinieerd wordt, blijkt deze de kleinste te zijn van de vergeleken landen. Organisaties die behoren tot de "civil society" geven uitdrukking aan burgerzin, maatschappelijke verantwoordelijkheid en particulier initiatief. Hun meerwaarde ligt in het leveren van een belangrijke bijdrage aan betrokkenheid en maatschappelijke samenhang/vitaliteit.

Het onderscheid van het maatschappelijk middenveld in enerzijds het segment van door de overheid gesubsidieerde professionele dienstverlening, als uiting van de verzorgingsstaat (zorg, onderwijs,

welzijn en wonen) en anderzijds het segment van de "civil society" met organisaties op basis van vrijwillig initiatief en de verwerving van eigen inkomsten, geeft een goed beeld van de Nederlandse context.

Conclusie

Het is moeilijk om in Nederland een homogene groep van organisaties te definiëren die samen de “filantropische sector” vormen. Termen en begrippen lopen dikwijls door elkaar heen en er is geen algemeen geaccepteerde definitie van wat een goededoelen- of filantropische organisatie is.
Voor de afbakening van dit project is de keuze gemaakt om de juridische kaders die in de Nederlandse wetgeving zijn opgenomen te volgen. Aangenomen wordt dat het grootste gedeelte van de organisaties die het algemeen nut beogen, zowel vermogensfondsen als fondswervende instellingen, zich ook als zodanig laat registreren bij de Belastingdienst.

Ook een analyse op de omvang in Nederland is lastig uit te voeren. Er zijn verschillende cijfers beschikbaar. Globaal kunnen we zeggen dat in 2005 ongeveer 4,3 miljard euro per jaar werd gegeven aan Civil Society-organisaties in Nederland. Het inzicht naar welke organisaties dit geld is toegegaan is slechts gedeeltelijk beschikbaar. Er zijn ongeveer 18.000 instellingen met een ANBI-status. Van deze 18.000 heeft slechts een zeer klein gedeelte hun gegevens publiekelijk beschikbaar gesteld via het CBF. Deze 705, voornamelijk fondsenwervende instellingen, ontvangen samen 2,6 miljard euro in 2006. Van de overige 17.000+ instellingen weten we weinig over hun activiteiten en bestedingen.

4. Informatiebronnen en databases

Voor dit onderzoek is het van belang de reeds bestaande databases over filantropische instellingen in kaart te brengen. Ten eerste om te kijken of een nieuwe databank meerwaarde oplevert ten opzichte van de bestaande situatie en ten tweede om te kunnen bepalen welke databanken eventueel interessant zijn om mee samen te werken.

De bestaande databanken zijn gescand aan de hand van een aantal criteria:

- toegankelijkheid (is de databank openbaar toegankelijk, zijn de gegevens gratis te verkrijgen, zijn de gegevens makkelijk te vinden),
- kwantiteit (hoeveel instellingen zijn vertegenwoordigd in de databank en wat is de kwantiteit van de beschikbare gegevens per instelling),
- kwaliteit:
  - de actualiteit (worden gegevens regelmatig ververst en/of gecontroleerd)
  - betrouwbaarheid (welke bronnen leveren de gegevens aan en zijn de gegevens gecontroleerd door een externe partij),
- functionaliteit:
  - relevantie van de gegevens in de databanken (leveren de gegevens uit de databank de gewenste informatie op aan de doelgroepen)
  - zoekfuncties (biedt de databank mogelijkheden om gegevens te sorteren, cumuleren of selecteren, zijn de gegevens bruikbaar voor de gestelde doelstellingen van de databank)
  - verzamelfunctie (biedt de databank mogelijkheden om gegevens van externe bronnen op te nemen)
  - overige functies.

4.1 Toegankelijkheid

De belangrijkste gegevensbestanden die kunnen worden geraadpleegd om informatie over goededoelenorganisaties te verkrijgen zijn het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en de lijst met algemeen nut beogende instellingen van de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft in januari 2008 een compleet nieuwe database ingericht, gebaseerd op de nieuwe wetgeving. Behalve een lijst van namen en vestigingsplaatsen van de instellingen is deze database echter niet publiek toegankelijk.

De database van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel is openbaar toegankelijk. Voor iedereen toegankelijke gegevens bestaan uit adres en contactgegevens en de rechtsvorm. Tegen betaling kan tevens informatie aangevraagd worden over bestuurders en bevoegdheden en kan een kopie van de statuten worden verkregen.

Diverse publieksportals bieden gratis en makkelijk vindbaar gegevens, waaronder de sites van het CBF, Fondsen.org, Geefgratis, Goededoelen.nl, Linkis, GoedeDoelenTest en Independer.nl.
De publieksportals die zich specifiek richten op het publiek/donateurs bieden vrijwel allemaal geavanceerde zoek- en selectiemethoden op algemene criteria en online donatiemodules. Bij deze sites is het ook vaak mogelijk om informatie over projecten en programma's te vinden wanneer de instelling dit heeft toegevoegd. Een enkele site, zoals die van Linkis, geeft uitsluitend informatie over projecten. Daarnaast biedt een aantal publieksportals de mogelijkheid tot het geven van een oordeel over instellingen. De publieksportals hebben vrijwel zonder uitzondering functionaliteiten voor nieuws, oproepen en vacatures van instellingen. Met name deze laatste functie lijkt voor veel bezoekers te zorgen.[6]

Een bescheiden cumulatie en vergelijking van gegevens van meerdere instellingen is alleen mogelijk via de CBF-site. Op de CBF-website zijn financiële gegevens van maximaal 9 instellingen tegelijk te zien. Ook zijn door het CBF gemaakte overzichten te vinden van collecten, gezamenlijke (nood)hulpacties, kansspelbegunstigden en dergelijke.

[6] Onder andere GeefGratis nieuwsbrief, jaargang nummer 7 WEEK 7 | 2008

Een onderlinge online-uitwisseling van gegevens tussen databases vindt op dit moment plaats tussen geen van de beschreven databases. Wel hebben de databases van Geefgratis en het CBF gediend als basis voor de database van Independer/Centraal Informatiepunt Goede Doelen, via de Geefwijzer van de Donateursvereniging.

4.2 Kwantiteit
De content van de databases varieert enorm. Er zijn databases met een brede verzameling maar met weinig diepte, d.w.z. veel instellingen maar weinig informatie per instelling.

De Kamer van Koophandel heeft de meest brede verzameling. Echter er zijn geen criteria aanwezig om de filantropische instellingen/ANBI's te onderscheiden. De gegevens van de instellingen zijn weinig gedetailleerd. Het CBF heeft weliswaar een beperkte verzameling van instellingen, echter de gegevens zijn zeer gedetailleerd t.o.v. andere databases.

De databases van de brancheverenigingen - VFI, Partos en de FIN - bevatten een redelijke hoeveelheid data over een beperkt aantal instellingen. Partos heeft een database waarin alle leden zijn opgenomen. Deze zijn ingedeeld in categorieën op het gebied van financiën, organisatie, doelgroep en werkgebieden. 87% van de leden gegevens aangeleverd. Daarbij zij vermeld dat niet alle gegevensitems een vulling hebben gekregen door deze leden. Het Fondsenboek van de FIN is een uitgave in de vorm van een boek en CD-ROM. Deze worden elk jaar opnieuw uitgegeven en worden o.a. gebruikt door fondsenwervers voor het zoeken van geschikte aanvraagmogelijkheden. De VFI heeft een database van aangesloten leden, waarvan elk lid een profielpagina heeft.

Voor het overgrote deel zijn de databases afhankelijk van gegevens die vrijwillig worden aangeleverd door de instellingen. Een aantal partijen heeft hierin de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan. De publieksportals Geefgratis en Independer hebben de afgelopen jaren bijvoorbeeld van respectievelijk 1.250 en 2.850 instellingen (tussen 13% en 16% van alle ANBI's) zelf gegevens ontvangen.

4.3 Kwaliteit
Vrijwel iedere database kampt met het up-to-date houden van de gegevens van instellingen. Het CBF publiceert de gegevens uit de jaarverslagen/jaarrekeningen van instellingen (keurmerkhouders, verklaringhouders en instellingen die vrijwillig hun jaarverslag/jaarrekening naar het CBF sturen). De meeste instellingen publiceren hun jaarverslag over het voorgaande jaar in de zomermaanden, waardoor pas (ruim) in de tweede helft van een jaar informatie beschikbaar komt over het voorafgaande jaar.

Omdat het overgrote deel van de gegevens vrijwillig wordt aangeleverd door de organisaties zelf en niet wordt gecontroleerd door een externe partij, is de betrouwbaarheid ervan moeilijk in te schatten. Wanneer er sprake is van een foute of onvolledige vermelding of verouderde gegevens op bijvoorbeeld Geefgratis en Independer, moet de instelling hier zelf actie op ondernemen. Deze en andere databases werken volgens het principe dat het openbaar maken van gegevens op zichzelf al ervoor zorgt dat instellingen controleerbaar zijn: instellingen zullen het reputatierisico van verkeerde informatie niet willen.

De gegevens over doelstelling, bestuur en statuten uit de database van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel zijn gebaseerd op de wettelijke registratieverplichting voor stichtingen en verenigingen. Instellingen zijn verplicht zelf veranderingen in bestuursamenstelling of statutenwijzigingen door te geven, maar dit gebeurt lang niet altijd (op tijd). In de praktijk blijken veel gegevens verouderd.

De op de website van de Belastingdienst te vinden lijst met ANBI's is ook een brede verzameling, echter met nog minder diepte in de gegevens. Het voor het publiek toegankelijke deel bevat alleen de naam en vestigingsplaats van ongeveer 15.000 instellingen.

Hieronder volgt een overzicht van de bestaande bronnen over filantropische instellingen.

Figuur 4 Bestaande databases

Database	Eigenaar	Doelstelling en doelgroepen	Kwantiteit	Kwaliteit	Toegankelijkheid
Handels-register van de Kamer van Koophandel	Kamer van Koophandel	Wettelijke registratie van gegevens verenigingen en stichtingen. Ter ondersteuning van economisch verkeer.	Contactinformatie. Inschrijvingsnummer. Tegen betaling bestuurssamenstelling, statuten van 140.000 stichtingen en ± 110.000 verenigingen.	Bronnen: Instellingen zelf i.v.m. wettelijke verplichting. Gegevens vaak niet actueel.	Semi: voor een deel van de gegevens moet betaald worden.
Lijst ANBI's Belasting-dienst	Belastingdienst	Registratie en opslag gegevens van ANBI's voor intern gebruik.	Algemene informatie van ± 18.000 instellingen. Onbekend welke overige informatie aanwezig is.	Bronnen : Instellingen zelf en eigen onderzoek.	Semi: Alleen naam en vestigingsplaats zijn in te zien.
www.cbf.nl	Centraal Bureau Fondsenwer-ving	Verstrekken van onafhankelijke informatie aan publiek, overheden en instellingen.	Contactinformatie. Algemene informatie. Doorklikken naar website organisatie. Financiële informatie van 932 instellingen.	Bronnen: CBF voert zelf in op basis van jaarverslagen en jaarrekeningen. Wordt jaarlijks geüpdatet. Overzicht van alle keurmerkhouders en Verklaringhouders.	ja
Goededoe-len.nl	VFI	Informeren algemeen publiek en notariaat. Portalfunctie voor leden, waarvoor CBF-Keur of Verklaring verplicht is.	Contactinformatie. Algemene informatie. Doorklikken naar website organisatie. Financiële informatie van 105 instellingen (leden) via doorklikken naar CBF-site. Vacaturebank.	Bronnen: Instellingen zelf. CBF-gegevens. Jaarlijks geüpdatet.	ja
Independer.nl	Stichting Centraal Informatiepunt Goede Doelen/ Independer	Informeren over goededoelenorgani-saties en hun activiteiten en over de goededoelen-wereld. Instrument voor vinden passend goed doel.	Contactinformatie. Algemene informatie. Doorklikken naar website organisatie. Financiële informatie. Mogelijke oordelen van publiek over 2.860 instellingen.	Bronnen zijn: instellingen zelf, eigen onderzoek en de database van Geefwijzer uit 2006.	ja
Fondsen-boek/disk	Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN)	Informatie over particuliere fondsen/ vermogensfondsen aan fondsenwer-vers.	Contactinformatie. Algemene informatie van 650 instellingen.	Bronnen: Fondsen leveren zelf aan. Jaarlijks geüpdatet.	ja
Fondsen.org	P.S.F.I., Platform Samenwerken-de Fondsen op Internet	Informatie- en portalfunctie voor algemeen publiek. Online doneren.	Contactinformatie. Algemene informatie. Doorklikken naar website organisatie. Vacaturebank. Doneerfunctie voor de leden.	Bronnen: Instellingen zelf via het P.S.F.I.	ja
Partos informatieloket	Partos	Informatie over leden van Partos.	Algemene en financiële informatie. Informatie over doelgebieden Van 93 instellingen.	Bronnen: Instellingen zelf. Jaarlijks geüpdatet.	ja
Linkis.nl	Partos	Hulp bij subsidieaanvragen voor kleinschalige initiatieven.	Informatie over kleinschalige ontwikkelingsprojecten.	Bronnen: Subsidieverstrek-kers.	ja
Goededoelen-test.nl	Stichting Nationale GoedeDoelen-Test	Publiek helpen bij donatiekeuze. Een platform dat helpt de effectiviteit en efficiency van goede doelen te maximaliseren.	Contactinformatie. Algemene informatie van ± 350 instellingen.	Bronnen: Instellingen zelf.	ja
Allegoede-doelen.nl/ Goededoel.nl/o	Stichting GeefGratis	Online publieksportals. Instrument voor	Contactinformatie. Algemene informatie. Doorklikken naar website	Bronnen: Instellingen zelf	ja

Database	Eigenaar	Doelstelling en doelgroepen	Kwantiteit	Kwaliteit	Toegankelijkheid
nline doneren.nl/ www.anbi.nl		vinden passend goed doel. Gratis diensten voor goede doelen. Online doneren.	organisatie. Mening van donateurs. Doneerfunctie. Vacaturebank. Meer dan 1000 instellingen.		
Helphelpen.nl	Vakblad Fondsenwer-ving	Online publieksportal.	Contactinformatie van 16.924 instellingen. Doorklikken naar website organisatie. Inschrijven op nieuwsbrief instellingen. Vacaturebank.	Bronnen: Instellingen zelf. Verouderd.	ja
Pyttersen's Nederlandse Almanak	Uitgeverij BSL	In vogelvlucht worden particuliere, overheids- en semi-overheidsorganisa-ties en -instellingen beschreven die een not-for-profitdoel nastreven. Praktisch geen fondsenwer-vers.	Algemene informatie. Contactinformatie van 15.000 instellingen.	Bronnen: Instellingen zelf. Jaarlijks geüpdatet.	nee, alleen tegen betaling

Conclusie

Er zijn verschillende overheidsinstanties, bedrijven en non-profitorganisaties die gegevens verzamelen en publiceren over filantropische instellingen van groot naar klein. Toch is er op dit moment niet één centraal, actueel en betrouwbaar en breed bruikbaar overzicht van alle filantropische instellingen in Nederland.

5. Regulering en wettelijke kaders van de filantropische sector

5.1 Overheidsregulering

Het overheidsbeleid ten opzichte van filantropische instellingen is in de loop der jaren altijd terughoudend geweest, met als belangrijkste argument dat het geven aan dit soort organisaties behoort tot het domein van het particulier initiatief. In een belangrijke beleidsnotitie van de regering over aanpassing van de regels voor algemeen nut beogende instellingen uit 2005, de Nota Wijn, stelt het kabinet zich ten doel ”een regime voor algemeen nut beogende instellingen te ontwikkelen waarin de algemeen nutsector enerzijds meer transparant wordt en anderzijds de fiscale faciliteiten op een efficiënte wijze door de Belastingdienst kunnen worden getoetst”.

5.1.1. Stichtingen en verenigingen

Er staan ongeveer 250.000 stichtingen en verenigingen ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Dit zijn ook sportverenigingen en stichtingen die we niet onder filantropische instellingen of goede doelen verstaan. Hoeveel organisaties kunnen worden aangemerkt als zijnde ten algemeen nut is bijzonder moeilijk vast te stellen. Dat het er meer zijn dan alleen degene met een ANBI-status wordt algemeen aangenomen. Schattingen lopen op tot twee maal het huidige bestand.

Er bestaat bij de Kamer van Koophandel een publicatieplicht van jaarrekeningen. De publicatieplicht geldt voor verenigingen en stichtingen waarop de onderstaande criteria van toepassing zijn:
- als zij één of meer ondernemingen in stand houden, die volgens de wet in het handelsregister moeten worden ingeschreven;
- waarvan de netto-omzet gedurende twee opeenvolgende jaren zonder onderbreking tenminste € 4,4 miljoen bedraagt (€ 3,65 miljoen voor boekjaren tot en met 2005).

De Kamer van Koophandel voert geen inhoudelijk onderzoek uit. De controle blijft beperkt tot de punten die op het eerste gezicht duidelijk op te merken zijn.[7]

Verreweg de meeste organisaties voor wie de DatabankFilantropie bedoeld is vallen nu niet binnen deze kaders en hebben dus geen wettelijke verplichting om hun jaargegevens aan welke andere partij dan ook te verstrekken. Het is op dit moment voor het grootste deel van de filantropische instellingen moeilijk of niet na te gaan hoeveel geld zij hebben ontvangen en waar zij dit aan besteden.

Per 4 april 2008 wordt de nieuwe Wet op het Handelsregister ingevoerd. Hierdoor krijgt het Nieuw Handelsregister (NHR) meer taken dan nu. Het Nieuw Handelsregister wordt dé basisregistratie voor ondernemingen en rechtspersonen. De overheid gaat de basisregistraties gebruiken in al haar processen. Het NHR wordt het loket voor het aanleveren van informatie door de registratieplichtigen aan de ene kant en het loket voor de overheid aan de andere kant. Op deze manier ontstaat er een verhoogde efficiëntie in de informatiestroom. De kwaliteit van de data wordt verscherpt door het stellen van striktere maatregelen voor het verwerken ervan en impliciet omdat gegevens niet of minder meervoudig worden vastgelegd, wat bijdraagt aan de consistentie.

Nieuwe rechtsvorm, de maatschappelijke onderneming zonder winstoogmerk

Het ministerie heeft een voorstel van wet gemaakt om een nieuwe rechtsvorm, de ´maatschappelijke onderneming´, toe te voegen aan de reeds bestaande vormen, de stichting en de vereniging. Doel van het introduceren van deze rechtsvorm is het verminderen van regeldruk voor semi-publieke instellingen zoals ziekenhuizen, woningbouwcoöperaties en onderwijsinstellingen. Momenteel is er nog geen zicht op feitelijke invoering van het voorstel.

Het overgrote deel van de instellingen in de sectoren onderwijs, wonen en zorg, maar ook in andere semi-publieke sectoren, die publieke diensten verlenen, wordt thans in stand gehouden door stichtingen en, in mindere mate, door verenigingen. In de voornoemde sectoren hebben zich de afgelopen jaren vergelijkbare ontwikkelingen voorgedaan. Er is sprake van schaalvergroting, van financiële groei en van hogere eisen aan de kwaliteit van de dienstverlening. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot professionalisering van management en bestuur. Van bescheiden

[7] Bron: www.kvk.nl

vrijwilligersorganisaties zijn de instellingen veranderd in grote ondernemingen, waarin veel geld omgaat en waar hoge eisen worden gesteld aan de werkprocessen en de organisatie.[8]

Door invoering van de wet wordt bereikt dat semi-publieke maatschappelijke ondernemingen beter als zodanig worden herkend. De belangrijkste aspecten t.o.v. andere rechtsvormen zijn het kunnen genereren van winst om deze toe te voegen aan het kapitaal van de onderneming of te herinvesteren, en het inrichten van een belanghebbendenvertegenwoordiging om zodoende inspraak te geven aan de belanghebbenden van de bedrijfsvoering van de M.O.

5.1.2. Algemeen nut beogende instellingen

De overheid heeft in de wet een aantal fiscale voordelen voor non-profitinstellingen en algemeen nut beogende instellingen vastgelegd. Algemeen nut beogende instellingen zijn kerkelijke, levensbeschouwelijke, charitatieve, culturele of wetenschappelijke instellingen.

In de rechtspraak is het begrip ANBI beschreven als “een lichaam waarvan de doelstelling een werkzaamheid betreft, welke op zichzelf rechtstreeks het algemene nut raakt. Het algemene belang moet minstens in gelijke mate als het particuliere worden gediend.”

In de vennootschapsbelasting en omzetbelasting genieten stichtingen en verenigingen vrijstelling of lagere tarieven van bepaalde heffingen. De grootste voordelen heeft de overheid echter gecreëerd via belastingvoordelen bij schenken en nalaten. Aan de ene kant heeft de gever de mogelijkheid om zijn giften af te trekken terwijl de ontvangende partij, de goededoelenorganisatie, vrijgesteld is van heffingen over de inkomsten uit deze giften. Het belang voor een organisatie om door de Belastingdienst als algemeen nut beogende instelling aangemerkt te worden is dus groot.

Door deze fiscale voordelen hebben in Nederland momenteel ongeveer 18.000 instellingen een ANBI-status aangevraagd en gekregen. Een goede wettelijke regelgeving om deze organisaties te controleren, ook na het verkrijgen van de status, ontbrak tot nu toe. Het verlenen van de status gebeurde op basis van de voorgelegde statuten van een organisatie waarin moest zijn aangegeven welk algemeen nut de organisatie beoogde. Of de organisatie vervolgens in zijn feitelijke werkzaamheden dit algemene nut diende viel grotendeels buiten het zicht van de Belastingdienst.

Nieuwe wet per 1 januari 2008

De afgelopen jaren zijn twee belangrijke nota’s van de regering verschenen die invloed hebben gehad op de veranderende regelgeving voor algemeen nut beogende instellingen.

De beleidsnotitie van de regering over aanpassing van de regels voor algemeen nut beogende instellingen, de Nota Wijn, stamt uit 2005. De nota kwam tot stand als antwoord op een advies aan de regering van de “werkgroep Moltmaker” om ANBI’s een algehele vrijstelling te geven van een aantal fiscale voorwaarden, waaronder de belastingheffing op ontvangen giften. In de Nota Wijn stelt het kabinet zich ten doel ”een regime voor algemeen nut beogende instellingen te ontwikkelen waarin de algemeen nutsector enerzijds meer transparant wordt en anderzijds de fiscale faciliteiten op een efficiënte wijze door de Belastingdienst kunnen worden getoetst”. In de nota komt naar voren dat het kabinet dit vooral wil realiseren door het stimuleren van zelfregulering van de sector.

In 2004 verscheen de “Nota inzake de bestrijding van misbruik van non-profitorganisaties voor terrorismefinanciering”. In de nota wordt gepleit voor een beter inzicht in de financiën van stichtingen, onder meer door het instellen van een publicatieplicht van de jaarcijfers. Daarnaast wordt benadrukt dat de betrouwbaarheid van het register van de Kamer van Koophandel moet worden vergroot. De bruikbaarheid daarvan is volgens de nota niet optimaal, doordat bestuurswisselingen niet of te laat worden doorgegeven.

Uiteindelijk heeft de overheid een wet aangenomen die de controle en het toezicht op deze organisaties moet verscherpen. Alle organisaties moesten zich opnieuw aanmelden bij de belastingdienst om vanaf 1 januari 2008 gerangschikt te worden als ANBI. Aanmelding geschiedt echter op vrijwillige basis, een organisatie is niet verplicht zich aan te melden.

---

[8] Rapport van de projectgroep Rechtsvorm maatschappelijke Onderneming.

De belangrijkste (gewijzigde) criteria zijn:

- Het doel en de feitelijke werkzaamheden van de instelling dienen een algemeen belang te hebben. Dus geen instelling die primair particuliere belangen, die van een groep leden, of commerciële belangen behartigt. Aantoonbaar door statuten en feitelijke werkzaamheden van de organisatie.
- De instelling beoogt geen winst. Aantoonbaar door statuten en feitelijke werkzaamheden van de organisatie.
- De kosten van fondsenwerving en vermogensbeheer moeten in redelijke verhouding tot de bestedingen staan.
- De gezamenlijke beleidsbepalers moeten onafhankelijk zijn. Bovendien is het beschikkingsmachtcriterium geldend en kijkt men naar familierelaties.
- Er wordt een plafond gesteld aan het eigen vermogen.
- Beleidsbepalers mogen geen andere beloning dan gemaakte kosten en geen bovenmatige vacatiegelden krijgen. In bepaalde constructies worden toezichthouders als beleidsbepalers beschouwd.
- De organisatie moet een actueel beleidsplan hebben. Hierin worden de werkzaamheden, de manier van fondsenwerving, de wijze waarop het vermogen beheerd wordt en de besteding daarvan beschreven.
- Eventuele liquidatieoverschotten moeten bestemd zijn voor andere algemeen nut beogende instellingen. Dit moet in de statuten vastgelegd zijn.
- Er worden zwaardere eisen aan de administratie gesteld. Uit de administratie moet duidelijk blijken wat de vergoedingen voor de beleidsbepalers zijn, evenals de aard en omvang van de inkomsten en de aard en omvang van het vermogen.

Nieuw per 1 januari 2008 is dat ook een goed doel dat in de Europese Unie, de Nederlandse Antillen, Aruba of een bij ministeriële regeling aangewezen mogendheid gevestigd is, een verzoek tot rangschikking kan doen.

Openbaarheid van informatie, art 67 Awr
In de wijzigingen van de ANBI-regeling is niet opgenomen dat de organisaties de wettelijk verplichte gegevens in een openbaar register aanbieden. Omdat per 1 januari 2008 de enige accurate lijst van algemeen nut beogende instellingen bij de Belastingdienst ligt, zou het voor dit project van grote waarde zijn toegang te krijgen tot een aantal gegevens uit deze lijst. De verwachtingen hierover zijn echter niet groot. De Belastingdienst heeft in het verleden deze gegevens nooit publiek willen maken en lijkt dit ondanks de wens voor meer transparantie vanuit de samenleving nu ook niet van plan. Zij steunt daarbij op de Algemene wet inzake Rijksbelastingen (Awr). Afdeling 6, Artikel 67 komt op het volgende neer: het is verboden om informatie verder vrij te geven dan strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de belastingwet. De Belastingdienst stelt daarom alleen naam en vestigingsplaats ter beschikking zodat het publiek de instellingen kan identificeren waarvoor deze regeling geldt.

5.2 Zelfregulering
De overheid is de afgelopen honderd jaar een uitgesproken voorstander geweest van een zelfregulerende filantropische sector. Naast eigen gedragscodes die zijn opgesteld door de brancheverenigingen bestaan er ook certificeringen waarvan het CBF-Keurmerk de bekendste en tevens zwaarste is.

5.2.1 Richtlijn Fondsenwervende Instellingen
Sinds 1994 maakt de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen (van 1994 tot 1998 als ontwerp) deel uit van de bundel "Richtlijnen voor de jaarverslaggeving", een uitgave die onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving wordt gepubliceerd. Dit houdt onder meer in dat de inhoud van de Richtlijn wordt bepaald door de Raad voor de Jaarverslaggeving, die de opvattingen van verschaffers, gebruikers en controleurs van jaarverslaggeving betrekt bij zijn besluitvorming. De Richtlijn is van grote betekenis voor de standaardisatie van de verslaggeving over fondsenwerving. Bovendien vormt de Richtlijn een essentieel onderdeel van de beoordelingen die het CBF verricht in het kader van het CBF-Keur en de Verklaring van geen bezwaar.
In 2007 is de Richtlijn Fondsenwervende instellingen (Richtlijn 650) geactualiseerd. De belangrijkste wijzigingen betreffen de uitbreiding van het jaarverslag met aanbevelingen uit de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen, de inrichting van de staat van baten en lasten en het introduceren van de

kostenplaats ‘beheer en administratie’ naast die van kosten fondsenwerving en uitvoeringskosten doelstelling.
De jaarverslaggeving dient in ieder geval te bevatten:

- Jaarverslag;
- Jaarrekening, bestaande uit:
  - de balans, met vergelijkende cijfers van het vorig boekjaar;
  - de staat van baten en lasten, met de vergelijkende cijfers van het vorig boekjaar en de begroting van het boekjaar;
  - de toelichting op de balans en staat van baten en lasten;
- Overige gegevens.

Goede verslaggeving door fondsenwervende instellingen heeft vooral effect als de verslagen ook voor het publiek beschikbaar komen. Het CBF-Keur stelt de eis dat de jaarverslaggeving binnen negen maanden na afloop van het boekjaar beschikbaar komt voor geïnteresseerden.
De Richtlijn Fondsenwervende Instellingen wordt op grote schaal toegepast, waardoor een duidelijk beeld ontstaat van de inzamelings- en bestedingsresultaten.
Echter, vele duizenden vooral kleine instellingen hebben geen CBF-Keur of Verklaring van geen bezwaar en laten hun jaarrekening uit kostenoverwegingen niet controleren door een accountant. Zij zijn zodoende niet op de hoogte van de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen. Uiteindelijk kan hierdoor niet een informatiebeeld over die instellingen worden verkregen volgens een standaardstructuur. Daarmee kan dan ook geen standaardbeeld worden overkregen over de sector als geheel.

5.2.2 CBF

Het CBF is in het begin van de jaren negentig na gaan denken over een geformaliseerde wijze om fondsenwervende instellingen te kunnen beoordelen. Met name het werk van de fondsenwervende instellingen is afhankelijk van het publieksvertrouwen in de branche. Omdat meer en meer organisaties actief werden op het gebied van fondsenwerving, vergrootte ook de kans op het verliezen van dat vertrouwen. Daarnaast bood de Nederlandse wetgeving weinig handvatten om het toezicht op goededoelenorganisaties te vergemakkelijken. Daarom heeft het CBF in samenspraak met de fondsenwervende instellingen een lijst van criteria opgesteld waaraan iedere vertrouwenswaardige goededoeleninstelling zou moeten kunnen voldoen. Het CBF kent twee beoordelingsvormen: het CBF-Keur is de belangrijkste en bekendste vorm, daarnaast is er de Verklaring van geen bezwaar voor kleinere en beginnende instellingen. De eerste afgifte van een CBF-Keur heeft in 1996 plaatsgevonden.

In de praktijk streeft het CBF de realisatie van de doelstelling onder meer na door:
- Ontwikkelen van regelgeving voor een betrouwbare en verantwoorde fondsenwerving en besteding en het toetsen van de naleving van de regels door individuele instellingen, op hun verzoek.
- In onafhankelijkheid signaleren en documenteren van zaken die maatschappelijk van belang kunnen zijn bij fondsenwerving.
- Verstrekken van informatie en advies aan publiek, overheden en instellingen.

CBF-Keur
Het keurmerk wordt verleend indien wordt voldaan aan een aantal criteria binnen een vijftal categorieën:

1. bestuur

Criteria betreffen bezetting, onafhankelijkheid van bestuurders, niet toekennen van loon aan bestuurders, periodieke wisseling van bestuur en het tegengaan van belangenverstrengeling.

2. beleid

Criteria betreffen aanwezigheid van en communicatie over een beleidsplan, inrichting van het beleidsplan, het vaststellen van een jaarplan en begroting voor het volgende jaar, monitoren en bijsturen van uitvoer beleid en de vaststelling van adequate inrichting van een instelling.

3. fondsenwerving, voorlichting en communicatie

Criteria betreffen open communicatie over doelstellingen en resultaten, onthouding van misleiding en vergelijking met anderen, vrijwilligheid van bijdragen, heldere klachtenprocedure. Verder mogen de kosten voor de fondsenwerving maximaal 25% bedragen van de baten uit de eigen fondsenwerving.

4. besteding van middelen

Criteria betreffen verantwoordelijkheden ten aanzien van de besteding van de middelen. De besteding vindt overeenkomstig de begroting plaats, termijn voor besteding van middelen, rapportage over

bestedingen, evaluatie van bestedingen en verdeling tussen uitvoeringskosten voor de organisatie en de besteding aan de doelstelling.

5. verslaggeving

De criteria betreffen de inrichting van de jaarverslaggeving conform de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen, een goedkeurende accountantsverklaring en de openbaarheid van de jaarverslaggeving. Op de website van het CBF is het Reglement CBF-Keur te vinden, met daarin alle criteria.

Verklaring van geen bezwaar

Fondsenwervende instellingen die korter dan drie jaar bestaan of minder dan € 120.000,- aan baten uit eigen fondsenwerving per jaar hebben, kunnen in aanmerking komen voor een Verklaring van geen bezwaar. Het CBF biedt daarmee kleinere en beginnende instellingen - die (nog) niet aan de gestelde criteria voor het keurmerk kunnen voldoen - de mogelijkheid zich te laten beoordelen door het CBF. De criteria voor de Verklaring van geen bezwaar zijn in grote lijnen dezelfde als de criteria voor het CBF-Keur, doch worden minder stringent toegepast.[9]

Dit verschil richt zich met name op eisen gesteld aan belangenverstrengeling, het niet hoeven in te dienen van een meerjarenplan, minder regels rondom communicatie, minder diepgaande controle van de bestedingen en de regels rondom verslaglegging zijn meer richtinggevend van aard.

5.2.3 De Code Wijffels en vervlechting met CBF-Keur

Code Wijffels

De Code Wijffels is een adviesrapport opgesteld door de Commissie Wijfels in opdracht van de VFI ten behoeve van de fondsenwervende instellingen in het algemeen en in het bijzonder van de VFI-leden. Het advies gaat over het besturen van deze organisaties, het toezicht houden daarop en het verantwoording afleggen daarover. Aanleiding is de groeiende maatschappelijke aandacht voor goed bestuur en voor het functioneren van de goededoelenorganisaties.[10]

Uit het advies worden de volgende meerwaarden geciteerd voor het bestaan van een dergelijke code:

- het stimuleren van de *kwaliteit* van het functioneren van de instellingen (realisering van de doelstelling, adequate besteding van middelen, efficiënte bedrijfsvoering, passende fondsenwerving etc.);
- het behouden en versterken van het vertrouwen van de gever en zo het bevorderen van de *instroom van middelen* ter besteding aan het goede doel;
- het behouden en versterken van het *vertrouwen van alle andere belanghebbenden* (zoals leden, vrijwilligers, begunstigden, overheid, media en samenleving als geheel) en daarmee het borgen van het maatschappelijk draagvlak;
- het beschermen en versterken van de *reputatie* van de fondsenwervende goededoelensector.

September 2005 is het bestuursvoorstel voor de Code aangenomen door de leden van de VFI. De implementatie van de Code is begonnen in 2006. Het streven was dat eind 2006 alle VFI-leden dit tot stand hebben gebracht waarna formele naleving vanaf 01-01-2007 ging plaatsvinden.

Vervlechting

Door sterke overlap tussen de Code Wijffels en het keurmerk van het CBF waren er twee regelstelsels die beide voor een groot deel hetzelfde regelden of ongeveer op gelijke wijze. Weliswaar waren er ook verschillen maar het was toch wenselijk om te onderzoeken hoe de Code Wijffels vervlochten kon worden met het CBF-Keur.

In opdracht van de VFI en het CBF heeft de commissie-Pont (de 'Vervlechtingscommissie') advies uitgebracht over de vervlechting van de Code Goed Bestuur (Code Wijffels) met het CBF-Keur. Het CBF-bestuur is positief over het bereikte resultaat.

Op basis van de aanbevelingen van de Vervlechtingscommissie is najaar 2007 een vernieuwd keurmerkreglement vastgesteld. De invoering van het nieuwe reglement is per 1 juli 2008.

Met de vernieuwing van het CBF-Keur wordt bevorderd dat de kwaliteit van het functioneren van de

[9] Bron: www.cbf.nl

[10] Bron: Advies van de Commissie Code Goed Bestuur voor goede doelen

goededoelenorganisaties in Nederland toeneemt. Tevens wordt met het nieuwe keurmerk een bijdrage geleverd aan het vergroten van het publieksvertrouwen in de goededoelensector.[11]

Certificaat voor kleine goededoelenorganisaties
Het CBF is gevraagd de mogelijkheden na te gaan voor een nieuw kwaliteitscertificaat voor kleine goededoelenorganisaties. Het keurmerk is vooral gericht op grote organisaties die landelijk actief zijn. De Verklaring van geen bezwaar is gericht op kleinere en beginnende organisaties. In de praktijk blijken veel kleine organisaties moeite te hebben om te voldoen aan de eisen van deze bestaande beoordelingsvormen.
Vóór het CBF de introductie van een dergelijk certificaat in gang zet, heeft zij eerst een haalbaarheidsonderzoek laten uitvoeren. Centrale vragen hierbij waren: hoeveel kleine goede doelenorganisaties zijn geïnteresseerd in een dergelijk kwaliteitscertificaat? Welke andere partijen hebben belang bij een dergelijk kwaliteitscertificaat? Welke criteria zijn haalbaar en wenselijk? Hoe kan er getoetst worden en tegen welke kosten?
Uit het onderzoek blijkt dat er een beperkte groep kleine goededoelenorganisaties bestaat die geïnteresseerd is in een certificaat, aan de belangrijkste eisen kan voldoen én bereid is om daar een redelijke financiële bijdrage voor te betalen. Een certificaat voor kleine goede doelen heeft bestaansrecht als de kosten en administratieve lasten voor de certificaathouders kunnen worden geminimaliseerd.[12]
Het CBF bezint zich op de administratieve en financiële voorwaarden waaronder zo'n certificaat gerealiseerd zou kunnen worden.
Voor de ontwikkeling van de DatabankFilantropie is het van belang deze ontwikkeling goed in de gaten te houden omdat de database als een hulpinstrument hiervoor zou kunnen worden ingezet.

5.2.4 Andere keurmerken en gedragscodes
De Raad voor de Financiële Betrouwbaarheid (RFB) is een stichting die het zich ten doel stelt het financieel beleid van de aangesloten organisaties - voor mensen die giften willen geven - te bewaken en waar mogelijk te verbeteren. Daarbij richten zij zich op christelijke organisaties. Ook de RFB geeft een keurmerk uit om aan te geven dat hun keurmerkhouders zich houden aan de door de RFB opgestelde regels van financiële betrouwbaarheid. Totaal hebben nu 33 organisaties een RFB-keurmerk. Momenteel is het keurmerk niet geaccrediteerd maar de stichting heeft dit wel in werking gezetten.[13]
Op de site van het RFB staan de criteria waaraan de keurmerkhouders moeten voldoen.

Een kleine actor op het gebied van certificering is het Keurmerk Goed Besteed met een 25-tal gecertificeerden, voornamelijk van lokale aard. Op de site van het KGB staan de criteria. Het KGB-keurmerk is niet geaccrediteerd en wordt zelf dus niet gecontroleerd.

Gedragscodes
Er zijn een aantal gedragscodes binnen de branche die richtlijnen geven voor de leden van de desbetreffende branchevereniging. De Code Wijffels, een initiatief van de VFI, is al genoemd. Naast de Code Wijffels hanteert de VFI een gedragscode. Daarnaast zijn er nog een aantal verenigingen zoals Fondsen in Nederland met een eigen gedragscode en het Instituut voor Sponsoring en Fondsenwerving met de “Gedragscode voor Fondsenwerving door lokale non-profitorganisaties”.
De gedragscodes hebben tot doel om de leden tot verantwoord gedrag te stimuleren en een raamwerk te bieden waarlangs dit kan worden bereikt.

Conclusie
Het lijkt erop dat er voldoende (zelf)regulerende voorwaarden aanwezig zijn om een beperkte database over filantropische instellingen op te zetten in Nederland. Met name voor de middelgrote en grote instellingen die zichzelf onderwerpen aan zelfregulering lijken weinig beperkingen te bestaan om een groot aantal gegevens te verzamelen.

De ambitie om een database met *alle* algemeen nut beogende instellingen op te zetten stuit evenwel direct op een zwak punt. Ook met de nieuwe wetgeving per 1 januari 2008 komt er geen wettelijke verplichting voor algemeen nut beogende instellingen om hun jaargegevens in een publiek

[11] Bron: www.cbf.nl
[12] Bron: Mediadonderzoek, Een certificaat voor goede doelen met een beperkte omvang, juni 2007
[13] Bron: www.stichting-rfb.nl

toegankelijk register beschikbaar te stellen. Voor het betrekken van met name vermogensfondsen en de kleinere en lokale filantropische instellingen bieden zowel de de huidige wetgeving als de zelfregulering vanuit de filantropische sector te weinig basis. Voor data van deze groepen zullen we afhankelijk zijn van vrijwillige rapportages.

6. Stakeholders

Er zijn verschillende groepen die invloed kunnen hebben op het welslagen van het project DatabankFfilantropie.nl. Het gaat hierbij om zowel tastbare als minder tastbare belanghebbenden, bijvoorbeeld “de samenleving”, of “de goededoelensector”, “donateurs” of “sponsors”. Sommige stakeholders zullen dicht bij het project staan, zoals directe concurrenten of mogelijke partners, terwijl andere veel verder weg zijn. Er zijn partijen die goed georganiseerd zijn en minder goed georganiseerd.

Hieronder volgt een overzicht van een aantal groepen en hun potentiële rol t.o.v. het project. Er wordt per groep stakeholders aan het begin aangegeven of zij potentieel drager of partner zijn van het project, leverancier van gegevens, gebruiker van gegevens of concurrent.

Er volgt steeds een omschrijving van de soort stakeholder, daarna de belangen en positie ten opzichte van het project DatabankFilantropie vanuit de aannames van de projectorganisatie.

In de loop van het project wordt van deze stakeholders een verdere analyse gemaakt d.m.v. gesprekken, zodanig dat de conclusies kunnen worden overgenomen voor de verdere ontwikkeling van een businessplan voor de DatabankFilantropie.nl.

Per stakeholder worden verschillende zaken achterhaald:
1. Belangen
- welke voordelen en bezwaren ziet de stakeholder in het ontstaan van DatabankFilantropie.nl?

2. Eisen aan gegevens
- in welke typen organisaties is de stakeholder geïnteresseerd:
  fondsenwervers
  projecten
  vermogensfondsen
  anders, …..
- welke eisen worden gesteld aan de betrouwbaarheid van de gegevens?
- hoeveel instellingen moeten minimaal vertegenwoordigd zijn wil de populatie van waarde zijn?
- welke informatie over goededoelenorganisaties moet vertegenwoordigd zijn wil dit voor de stakeholder zelf, de organisatie of de achterban waardevol zijn?

3. Eisen aan de functionaliteiten van het systeem
- op welke wijze zou de stakeholder zelf of de achterban gebruik willen maken van een dergelijke databank?

4. Mogelijke relatie tot de databank
- welke rol ziet de stakeholder voor zichzelf in relatie tot een dergelijke databank?
  als bron
  als afnemer
  als partner
  als sponsor
  als promotor
  anders, ……
- Is de stakeholder bereid financieel bij te dragen aan de diensten van een informatiebank. Zo ja, met welk bedrag?

6.1 Filantropische instellingen
- **gebruikers**
- **leveranciers**
- **partners**

De grootste potentiële belanghebbenden bij de databank zijn filantropische instellingen zelf. In hoofdstuk 3 zagen we dat onder filantropische instellingen meerdere typen organisaties kunnen worden geschaard. Voor al deze typen organisaties geldt dat de database meerdere potentiële doeleinden heeft als gebruiker, leverancier of zelfs als partner van het project.

De verschillende filantropische instellingen worden vertegenwoordigd door verschillende belangenorganisaties.

VFI
De VFI, branchevereniging van landelijk wervende goede doelen, is vertegenwoordiger van de nationaal wervende goededoelenorganisaties met een CBF-Keur of Verklaring van gen bezwaar. De VFI werd in 1994 opgericht om het vertrouwen van het Nederlandse publiek in goede doelen te behouden en te vergroten. Ze behartigt de gemeenschappelijke belangen van de leden en is actief betrokken bij belangrijke zaken als de ontwikkeling van de Code Wijffels. Centrale functies van de VFI zijn: coördinatie, informatie, lobby en ledenservice. De VFI zet zich in voor de bevordering van expertise en doelmatigheid van de fondsenwervende branche. De vereniging vertegenwoordigt in 2007 met haar 105 leden ruim 75% van de branche, gemeten naar inkomsten uit eigen fondsenwerving. Gezamenlijk besteden de VFI-lidinstellingen jaarlijks ongeveer 1,6 miljard aan "het goede doel". Er zijn ongeveer 7800 fte actief binnen deze groep.

De VFI doet sinds enkele jaren samen met het SEO onderzoek naar kengetallen en ontwikkelingen in haar achterban. Hierdoor heeft ze een uitgebreide en kwalitatief goede dataset van haar eigen leden tot haar beschikking.
Daarnaast is de VFI uitgever van de jaarlijkse Goede Doelen Gids waarin van meer dan honderd instellingen kwalitatieve en kwantitatieve gegeven zijn opgenomen.

Belangen die de VFI heeft aangegeven om aan een DatabankFilantropie.nl te werken zijn:[14]

- Algemeen belang: vergroten publieksvertrouwen
- Managementinformatie: mogelijkheid om ontwikkelingen van de markt te volgen en eigen functioneren onder de loep te nemen
- Toezicht op de sector vergemakkelijken
- Vergroten van efficiëntie: service bieden aan goededoelenorganisaties om op 1 plaats gegevens aan te leveren.

Partos
Partos is de branchevereniging voor particuliere internationale samenwerking in Nederland. Partos verzorgt advies en kennisoverdracht op het vlak van bedrijfsvoering, communicatie en financiering. Daarnaast vormt ze een aanspreekpunt voor de overheid in het belang van hun leden en de branche. De lidorganisaties van Partos zijn actief op één of meerdere terreinen: armoedebestrijding, humanitaire hulpverlening, mensenrechten en duurzame ontwikkeling. De voornaamste thema's zijn mensenrechten, gezondheid algemeen en onderwijs.
Een aantal cijfers:
Partos heeft 93 leden (peil: oktober 2007) met een totale omzet van € 1,3 miljard. De bedragen per lid liggen tussen € 10.000 en € 200 miljoen. Ongeveer € 750 miljoen komt voor rekening van subsidies en particuliere donateurs. Totaal zijn er 2000 fte betaald werkzaam met daarnaast nog een inzet van 200.000 vrijwilligers. 37 leden hebben een CBF-Keur en 4 een Verklaring van geen bezwaar van het CBF. 13 organisaties hebben een ISO-certificaat.

Ook Partos doet jaarlijks een uitgebreid onderzoek onder haar leden ten behoeve van haar eigen Informatieloket.

Partos is met name geïnteresseerd in de volgende functies van een overkoepelende databank[15]:

- Ondersteunen bij verantwoording afleggen aan de stakeholders
- Betrokkenheid bij het werk van ontwikkelingsorganisatie vergroten
- Geefgedrag positief beïnvloeden.

ISF
Het instituut voor Sponsoring en Fondsenwerving is in 1992 voortgekomen vanuit de gezondheidszorginstellingen die behoefte hadden aan de ondersteuning bij het generen van fondsen en omgaan met fondsenwerving en sponsoring. In de loop der tijd is het ISF zich gaan richten op het verlenen van diensten voor de professionalisering van fondsenwerving en sponsoring door verenigingen en stichtingen in het algemeen. Hierbij gaat het vooral om lokaal en regionaal wervende

[14] Verslag Overleg goededoelengegevens op 23 februari 2006
[15] Verslag Overleg goededoelengegevens op 23 februari 2006

instellingen in de gezondheidszorg, het onderwijs en de welzijns- en culturele sector. ISF is een kenniscentrum en een ledenorganisatie.

Het ISF beschikt voor zover bekend niet over uitgebreide gegevens van haar achterban.

Het ISF heeft in 2006 aangegeven dat het voor haar achterban van groot belang is dat er een overkoepelend informatiesysteem komt. Het verzamelen van gegevens kan helpen bij het maken van een professionaliseringsslag voor lokale instellingen en kan de kleine initiatieven ook zichtbaar maken.[16]

FIN

Vermogensfondsen zijn fondsen ten behoeve van het algemeen nut, opgericht door vermogende particulieren. Vermogensfondsen kennen over het algemeen een rijke historie, hoewel er ook voorbeelden zijn van recent opgerichte vermogensfondsen. De brancheorganisatie van de vermogensfondsen is de Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN) waarvan ongeveer 270 instellingen lid zijn.

Ondanks het jaarlijks uitgegeven Fondsenboek van de FIN waarin algemene gegevens van ongeveer 600 instellingen staan, zijn er over het algemeen weinig gegevens beschikbaar over dit type fondsen. Niemand weet precies hoeveel vermogensfondsen er zijn, laat staan hoeveel geld er precies in omgaat. Het project Geven in Nederland schat dat de vermogensfondsen in 2005 ongeveer 272 miljoen euro hebben besteed aan goede doelen.

Vermogensfondsen zouden op verschillende wijzen baat kunnen hebben bij een Databankfilantropie.nl[17]:

- Versterking van de efficiency in allocatie van middelen.
- Imagoversterking als zijnde betrouwbare instellingen of het ontlenen van imago door deel te nemen aan een sectorbreed initiatief (niet willen achterblijven).
- Verantwoording afleggen aan het publiek voor de 0%-toekenning.
- I.p.v. onzichtbaarheid, duidelijk naar buiten kunnen brengen wanneer welke instelling een fonds kan benaderen en dus ook uitdrukkelijk wanneer niet.
- Informatie-uitwisseling met de buitenwereld met als voorbeeld het fondsenboek.

De vermogensfondsen hebben tot nu toe een wat huiverige houding aangenomen t.o.v. een informatiebank die ook over hen informatie wil gaan leveren. De voornaamste reden voor die huiver is een minder direct belang bij transparantie over hun activiteiten, zij hebben dan ook weinig ervaring hiermee. De vermogensfondsen kunnen wellicht worden overtuigd met de voordelen die het systeem hen kan bieden als gebruiker van de data. Middels de databank kunnen zij een beter zicht krijgen op die instellingen die actief zijn binnen hun doelgebied en hierop hun beleid afstemmen. Het is echter niet te verwachten dat binnen de termijn van dit project deze instellingen op grote schaal zelf informatie gaan aanleveren. Op de lange termijn, onder invloed van maatschappelijke normen rond transparantie, kan dit zeker veranderen.

NGF

Het Genootschap voor Fondsenwervers is de enige beroepsvereniging binnen de filantropische sector. Zij werd in 1994 opricht om een netwerk te vormen van fondsenwervers voor de uitwisseling van kennis en ervaring. Er zijn ongeveer 300 professionele fondsenwervers zowel uit de non-profit- als de profitsector bij het genootschap aangesloten. Het NGF heeft aangegeven om de volgende redenen geïnteresseerd te zijn in een databank over fondsenwervende instellingen[18]:

- Vergroten publieksvertrouwen
- Managementinformatie
- Vergroten efficiëntie

[16] Verslag Overleg goededoelengegevens op 23 februari 2006
[17] Aannames, nog niet geverifieerd.
[18] Verslag Overleg goededoelengegevens op 23 februari 2006

Samenwerking binnen de filantropische sector:

SBF
SBF staat voor "Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie" en werd in 2006 opgericht door de FIN, de VFI, het ISF en de in het CIO samenwerkende kerken. Samen vertegenwoordigen zij zo'n 70% van de € 4,5 miljard, die volgens het tweejaarlijks overzicht Geven in Nederland in filantropisch Nederland omgaat.

De Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie maken zich sterk voor de gemeenschappelijke belangen van de filantropische sector. De brancheorganisaties pleiten voor aanvullende fiscale maatregelen om particuliere giften voor de filantropische sector te stimuleren. Daarnaast zijn een vergroting van transparantie, de gezamenlijke inzet van spelregels en het opzetten van een gemeenschappelijk kennisplatform voor filantropie belangrijke actiepunten van de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie.

Stichting Civil Society
Civil Society is het kennis- en netwerkplatform voor de sector van goededoelenorganisaties, vermogensfondsen en fondsenwervers. De gelijknamige stichting is onder meer verantwoordelijk voor de organisatie van het jaarcongres Civil Society. Haar motto is 'leren, ontmoeten, verbinden en stimuleren'. Civil Society is een samenwerkingsverband van de drie brancheorganisaties FIN, ISF en VFI en de beroepsorganisatie NGF. Daarnaast is stichting Civil Society samen met PricewaterhouseCoopers partner van De Transparant Prijs.

Conclusie
De sector is versnipperd georganiseerd en er is geen algemene brancheorganisatie die voor de hele sector aanspreekbaar is. Met name de fondsenwervende instellingen hebben de afgelopen jaren aangegeven veel te zien in de totstandkoming van een overkoepelende database. Echter, slechts delen van de fondsenwervende markt zijn goed georganiseerd. Van de grote instellingen en ontwikkelingsorganisaties is een hoog percentage lid van een brancheorganisatie. Naarmate de organisaties kleiner zijn, is de kans dat ze lid zijn van een koepelorganisatie geringer. Om de brede kring van fondsenwervende instellingen te betrekken zullen dus verschillende strategieën moeten worden gebruikt. De grote instellingen kunnen d.m.v. zelfregulerende afspraken aan de databank verbonden worden. Kleinere instellingen zullen actief benaderd moeten worden om structurele medewerking te verlenen.

6.2 Gevers/donateurs
- **gebruikers**

Een goede omschrijving van de particuliere gever of donateur bestaat niet. Niet iedere gever geeft op dezelfde manier, met dezelfde frequentie of hetzelfde bedrag. Grote gevers, ook wel *major donors* genoemd, stellen over het algemeen heel andere eisen aan goededoelenorganisaties dan kleine gevers. Niet iedere gever heeft dezelfde voorkeuren en behoefte aan informatie en verantwoording. Het verschilt per persoon, per situatie.
Veel donateurs hebben helemaal geen behoefte aan verantwoording of meer informatie van goededoelenorganisaties. Veel mensen geven aan goede doelen uit emotie, gewoonte, traditie, geloof, of simpelweg omdat de gelegenheid zich voordoet. Zij zullen nooit zelf op zoek gaan naar extra informatie.

Een recent onderzoek van Heliview[19]concludeert echter: “de bereidheid om misschien of zeker een databank voor goede doelen te raadplegen is over het algemeen hoog”. Onderwerpen waarin dan moet worden voorzien, betreffen ‘percentage van de omzet besteed aan de doelstelling’, ‘concrete bestedingen, wat is er gedaan met het geld’, ‘mogelijkheid om online een klacht in te dienen’, ‘percentage van de omzet besteed aan fondsenwerving’ en ‘kwaliteitsvergelijking tussen instellingen’.

Donateurs die wel graag willen weten wat er met hun geld gebeurt, zijn onder te verdelen in twee groepen:
- diegenen die genoeg hebben aan een keurmerk of andere verklaring dat de organisatie beoordeeld is door een deskundige instantie;

[19] Keurmerk Monitor 2007 Consumenten

- diegenen die liever zelf, naar hun eigen criteria, een oordeel vormen en daarom het liefst zoveel mogelijk informatie verzameld zien.

Er zijn verschillende initiatieven gestart om tegemoet te komen aan de behoeften van de verschillende typen donateurs.

Hieronder worden een aantal van deze initiatieven genoemd.

NationaleGoedeDoelenTest
De NationaleGoedeDoelenTest is een initiatief van een groep donateurs die vindt dat de Nederlandse goededoelenwereld gebaat zou zijn bij meer transparantie. Deze donateurs vonden het te gemakkelijk om alleen kritiek te leveren op de goededoelenorganisaties en vervolgens niets te doen. Daarom hebben ze nagedacht over een effectieve en efficiënte manier om de noodzakelijke verbeteringen tot stand te brengen. Daaruit is het idee voor de Test geboren.

Voor de ontwikkeling en voor het gratis beschikbaar stellen van de Test op internet, hebben de initiatiefnemers de Stichting NationaleGoedeDoelenTest opgericht. Dit is een stichting zonder winstoogmerk.

De kern van de NationaleGoedeDoelenTest bestaat uit 10 criteria waarvan uit onderzoek is gebleken dat donateurs die relevant vinden voor het selecteren van een goed doel. Via een aantal vragen kan een potentiële donateur het belang dat hij aan bepaalde criteria hecht kenbaar maken. Nadat alle vragen zijn beantwoord worden de antwoorden door het systeem achter de Test op objectieve wijze vergeleken met de gegevens van de goededoelenorganisaties in de database. Op basis van deze vergelijking selecteert het systeem de organisaties die het beste bij de antwoorden passen. Deze Top-10 van goede doelen wordt gepresenteerd op het scherm.

Omdat is gebleken dat donateurs het liefst geven aan de best presterende goededoelenorganisaties, worden deze binnen de persoonlijke Top-10 vervolgens gerangschikt in de volgorde waarin de organisaties hun werk effectief doen. De Stichting NGDT heeft een methode ontwikkeld voor het meten van prestaties van goededoelenorganisaties, CHAMP. De behaalde resultaten van de organisatie in het afgelopen jaar bepalen de plaats in de Top-10.

De NationaleGoedeDoelenTest heeft zich sinds haar oprichting in 2005 een vaste plek weten te veroveren in de wereld van de fondsenwervende instellingen. Meer dan 300 organisatie hebben hun gegevens inmiddels geleverd aan de test en enkele tienduizenden mensen hebben de test inmiddels afgenomen.

De NGDT is te positioneren als een potentiële gebruiker van de DatabankFilantropie.nl en heeft in gesprekken en bijeenkomsten aangegeven graag een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van een overkoepelende database.

Independer en de CIGD
Het Centraal Informatiepunt Goede Doelen (CIGD) is een stichting die informatie beheert en verzamelt over goededoelenorganisaties. Het CIGD is opgericht vanuit de vraag van het bedrijf Independer aan Mediquest om een dergelijke databank op te richten.

De Stichting Centraal Informatiepunt Goede Doelen (CIGD) verzamelt vanuit een onafhankelijke positie objectieve gegevens over goede doelenorganisaties. Deze informatie heeft betrekking op de werkwijze en financiële situatie van de organisaties. De Stichting CIGD legt deze gegevens vast in een centrale database. Hiermee wordt de sector in kaart gebracht en de transparantie bevorderd.[20]

Independer.nl stelt de informatie beschikbaar via internet gericht op de donateur. De site beoogt de donateur te helpen door vragen te stellen waar een goededoelenorganisatie aan moet voldoen. Vervolgens kan de bezoeker een hoeveelheid gegevens inzien. Ten slotte kan de bezoeker ook zijn mening geven over een goededoelenorganisaties als informatie naar andere gebruikers toe.

[20] Bron: www.cigd.nl

De huidige populatie van ± 2850 instellingen is overgenomen van de Donateursvereniging. De data zijn echter verouderd en soms onjuist. CIGD verwacht dat begin november 2007 de database en de site van Independer.nl vernieuwd zullen zijn. De CIGD doet zelf geen marketing of communicatie richting consumenten/donateurs, dit loopt via de commerciële partner Independer.

Geefgratis en Fondsen.org
Er zijn nog twee bekende publlieksportals met informatie over goede doelen die we hier specifiek willen noemen. GeefGratis is een stichting die een aantal publieksportals beheert. GeefGratis specialiseert zich o.a. in het inzetten van donatiemodules, het activeren van online netwerken en het ondersteunen van goededoelenorganisaties bij het opzetten van hun webcommunicatie. Inmiddels zijn zo´n 1250 doelen aangesloten bij GeefGratis, die zelf zorgdragen voor het aanleveren van informatie die via de websites van GeefGratis wordt getoond. Deze informatie is vrij basaal van aard: contactgegevens en een aantal velden over activiteiten en doelstelling.
Fondsen.org is een samenwerkingsverband tussen instellingen met een CBF-keurmerk of Verklaring van geen bezwaar met specialisten op het gebied van marketing en communicatie. Verder houdt de websitecommunity zich bezig met donatiemodules, informatieverschaffing over goededoelenorganisaties en hun projecten - veelal via links naar de eigen pagina's van deze organisaties - en het bijhouden van vacatures. Verder houden ze zich bezig met nieuwsfeiten, columns en het geven van informatie via een kennisbank. Bij Fondsen.org zijn ongeveer 50 instellingen lid. Ook niet-leden kunnen overigens, na een verzoek daartoe, gebruik maken van de website door bijvoorbeeld het indienen van een persbericht of een vacature.

6.3 Toezichthouders

- **gebruikers**
- **leveranciers**
- **partner**

In hoofdstuk 5 lazen we dat op de sector in beperkte mate toezicht wordt gehouden door de ministeries van Justitie en Financiën. Daarnaast is het CBF, als toezichthoudend instituut de belangrijkste stakeholder.

Ministerie van Financiën
Al eerder werd aangegeven dat de Belastingdienst, vallend onder het Ministerie van Financiën, de bij haar bekende gegevens over algemeen nut beogende instellingen niet openbaar wil maken of wil delen met dit initiatief.

Ministerie van Justitie
Voor het ministerie van Justitie heeft de ontwikkeling van een databank over filantropische instellingen mogelijke voordelen. Het ministerie is verantwoordelijk gesteld voor het toezicht op de sector maar heeft hiervoor weinig middelen in handen. Het ministerie van Justitie zou gebruik kunnen gaan maken van een informatiesysteem voor een beter inzicht in de sector. Een databank zou daaraan moeten bijdragen door er voor te zorgen dat de kwaliteit en betrouwbaarheid van een instelling tot uitdrukking komt.

CBF
Ook voor het CBF biedt de ontwikkeling van de databank positieve perspectieven. Het sluit aan bij haar doelstelling om een breed publiek informatie te verstrekken over goededoelenorganisaties en hun werkwijze.

Daarnaast kan, wanneer een certificering voor kleine goededoelenorganisaties wordt opgezet, het systeem ingezet worden om publieke data van deze instellingen te verzamelen. De vraag is dan in hoeverre het CBF de databank wil inzetten voor het ondersteunen van haar eigen proces en zich daarmee afhankelijk wil maken van een dergelijk systeem. Feit is dat er een informatiestroom op gang kan komen waarvan moet worden bekeken op welke wijze deze efficiënt kan worden ingezet om ook aan te wenden voor informatievoorziening richting publiek.

Het CBF is daarnaast voorlopig de belangrijkste leverancier van betrouwbare en kwalitatief goede data. Deze data worden ten dele ook al via de site van het CBF aangeboden. Het is daarom belangrijk om scherp vast te stellen op welke wijze een nieuw op te richten systeem een toegevoegde waarde

moet opleveren. Vast staat dat een aantal instellingen, waarvan het aantal nog onbekend is, niet hun informatie aan het CBF aanleveren. Exacte redenen zijn hiervoor nog niet bekend.

6.4 Dienstverleners

- **gebruikers**

Ook dienstverleners zoals banken en accountants hebben aangegeven op zoek te zijn naar betrouwbare data over de sector om hun diensten op aan te kunnen scherpen. Zij zijn met name geïnteresseerd in kwalitatief goede en recente data. Dienstverleners zijn voor dit project een interessante partij om te kijken naar mogelijkheden voor de financiering van de databank op de lange termijn. Hierbij moet wel steeds de commerciële onafhankelijkheid van het systeem in het oog worden gehouden.

Banken
Diverse banken hebben de afgelopen jaren speciale afdelingen “charity-banking” opgezet, waaronder ABN AMRO, Rabobank en diverse vermogensbeheerders zoals ING, FortisMeesPierson en de Triodosbank.

Belangen die met een informatiebank over goededoelenorganisaties gediend kunnen worden[21].

- Banken geven particulieren en bedrijven adviezen over financieel aantrekkelijke vormen van schenken. Met behulp van informatie over instellingen kunnen banken ondersteunen in het schenken aan - en kiezen van - een goed doel.
  Daarbij is het met name voor vermogende particulieren van belang om inzicht te hebben in hoe het geld terecht komt c.q wat de prestaties zijn van een goededoelenorganisatie. Het adviseren moet gebeuren op basis van betrouwbare informatie. CBF-informatie voldoet aan die eis omdat dit gecontroleerde informatie is.
- Aan instellingen uit de sector, op basis van stuurinformatie uit een databank, advies kunnen geven. Daarbij gaat het niet zozeer om advisering financieel uit te baten maar meer om versterking van relatiemanagement richting bestaande klanten uit de branche.

Accountants
Tegen de achtergrond van de snelle professionalisering en de strenger wordende eisen voor de verslaglegging van goededoelenorganisaties zijn ook accountants een steeds belangrijker partij geworden voor goededoeleninstellingen.
Sommige grote accountantskantoren investeren bewust in hun kennis over en positie binnen de filantropische sector. Zo heeft het bureau PricewaterhouseCoopers een aantal jaar geleden de Transparant Prijs ingesteld. Doel hiervan is door middel van 'best-practice-sharing' de kwaliteit van de verslaggeving door charitatieve instellingen te stimuleren en zo donateurs en vrijwilligers beter inzicht te geven in de bedrijfsvoering en de resultaten van bestedingen.

Notariaat
De notaris verricht zowel voor goededoelenorganisaties als voor particulieren handelingen waarbij hij/zij informatie van goededoelenorganisaties nodig zou kunnen hebben. De notaris komt in beeld bij de oprichting van een stichting of vereniging of bij de wijziging van statuten. Daarnaast komen steeds meer nalatenschappen geheel of gedeeltelijk toe aan goededoeleninstellingen. Ook zijn constructies zoals het oprichten van een fonds op naam of geven via notariële schenking in zwang. Goededoeleninstellingen en het Notariaat hebben elkaar hiervoor steeds meer nodig.

Postkantoren
Interessant om te vermelden is de proef die een aantal landelijke goededoelenorganisaties in september 2007 zijn gestart met Postkantoren BV. Op een aantal postkantoren in het hele land informeren zij burgers over hun werkzaamheden en resultaten. Tevens is een aanmelding als vrijwilliger of donateur mogelijk. Het initiatief moet uitwijzen of deze werkwijze op de informatiebehoefte en verwachtingen van burgers en donateurs aansluit. In het voorjaar van 2008 wordt bekend of dit initiatief zal worden uitgebreid naar alle postkantoren en beschikbaar komt voor een bredere groep van goededoelenorganisaties.

---

[21] Interview ABN AMRO

6.5 Onderzoekers
- **gebruikers**
- **partners**

Voor diverse onderzoeksgroepen, zoals Geven in Nederland, kan een databank veel mogelijkheden bieden mits op de juiste wijze gevuld. Het is nog niet bekend op welke wijze zij een bijdrage kunnen en willen leveren aan de continuïteit van een informatiebank.

6.6 Overheid/beleidsmakers
- **gebruikers**
- **leverancier**
- **partners**

De relatie met de overheid moet verder ontwikkeld worden. De marktanalyse kan nog geen antwoord geven op de vraag op welke wijze de overheid, als beleidsmaker of subsidieverlener, gebruik wil maken van een informatiebank. Het debat tussen de filantropische sector en de overheid wordt de laatste jaren gedomineerd door de onderwerpen toezicht, zelfregulering en controle. Onderwerpen als verdeling van verantwoordelijkheden en het aangaan van partnerships bij het oplossen van maatschappelijke problemen kregen minder aandacht. In landen als de Verenigde Staten en Engeland is gebleken dat de overheid met name de informatie wil gebruiken als beleidsmaker of subsidieverlener.

De overheid, vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken, is momenteel bezig om een plan op te stellen om alle subsidieverstrekkingen centraal te laten verlopen via 1 loket. Momenteel hebben alle ministeries afdelingen die zich bezighouden met subsidieverstrekking. Dit kan dus in de toekomst gaan veranderen. Welke impact dat zal hebben voor de goededoeleninstellingen moet nog worden bekeken. Een mogelijk gevolg kan zijn dat subsidieverzoeken verder gestandaardiseerd gaan worden, wat een effect kan hebben op het toekennen van de subsidies.[22]

De overheid gebruikt momenteel de NCDO als instantie die subsidies verstrekt aan projecten die zich bezighouden met activiteiten op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. Ook dit gaat mogelijk veranderen omdat de huidige minister voor Ontwikkelingssamenwerking dit niet meer wil overlaten aan een particuliere organisatie niet zijnde een ZBO. Ook hier is nog niet duidelijk hoe dit in de toekomst dan wel vorm zal krijgen.[23]

6.7 Overige stakeholders

MVO en sponsoring
Naast particulieren zetten ook steeds meer bedrijven zich in voor goede doelen: de zogeheten *corporate filantropie*, waarbij niet alleen geld, maar ook tijd, kennis en knowhow in maatschappelijke doelen wordt gestoken.

Bedrijven kiezen er vaak voor een eigen stichting op te richten zonder te kijken naar de expertise en mogelijkheden die er liggen bij al bestaande filantropische instellingen in hun doelgebied. Daarnaast spelen filantropische instellingen zelf ook weinig in op de filantropische golf binnen het bedrijfsleven.

Een DatabankFilantropie zou kunnen bijdragen aan het zichtbaar en toegankelijk maken van initiatieven die aansluiten bij de filantropische doelstellingen van bedrijven.

Loterijen
Er zijn vijf landelijke kansspelvergunninghouders die hun opbrengst afdragen aan goede doelen: de BankGiroloterij N.V., de Sponsor Loterij N.V., de Nationale Postcode Loterij N.V. (in 2004 zijn deze drie ondergebracht onder de N.V. Holding Nationale Goede Doelen Loterijen), de Stichting de Nationale Sporttotalisator (De Lotto) en Scientific Games Racing B.V.
Gezamenlijk schenken zij jaarlijks ruim 400 miljoen aan ruim 100 goede doelen (ook wel loterijbeneficianten genoemd) die zij zelf selecteren.

[22] Volkskrant, 7 februari 2008
[23] Vice Versa Online 4 februari 2008

Vanaf 2003 kunnen kansspelbegunstigde organisaties (ook goededoelenorganisaties zonder eigen fondsenwerving) in aanmerking komen voor het CBF-Keur.

De Nationale Goede Doelen Loterijen hebben tijdens een overleg over goededoelengegevens interesse getoond in een gezamenlijke databank. Reden hiervoor zijn:

- Er is grote informatiebehoefte bij selectie en monitoren beneficianten
- Verantwoording aan eigen achterban (het Nederlandse publiek)

Media

- ❖ **gebruikers**

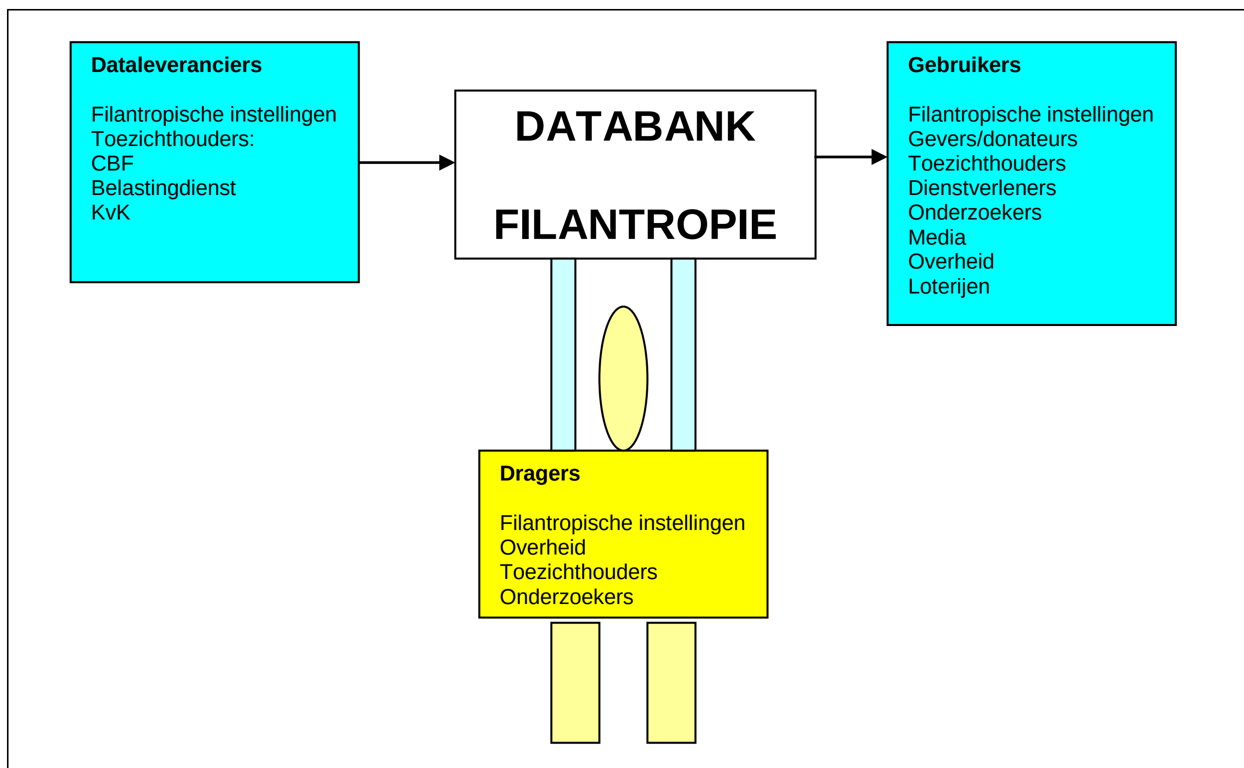
Journalisten van zowel publieksmedia als vakbladen zijn met regelmaat op zoek naar gegevens van en over goededoelenorganisaties. Het kan zijn dat zij een bepaald aspect willen uitlichten (bijvoorbeeld de collectegegevens), maar ze willen vaak ook specifieke informatie over fondsenwervende instellingen. Een DatabankFilantropie.nl zou in deze informatiebehoefte kunnen voorzien.

Goed TV

Eind september 2007 is een nieuwe televisiezender gelanceerd in Nederland. GoedTV is de nieuwe televisiezender voor kijkers die geïnteresseerd zijn in de samenleving thuis en in het buitenland. De zender laat zien hoe goede doelen, maatschappelijke organisaties, overheid, maatschappelijk betrokken bedrijven en particuliere initiatieven zich inzetten voor de samenleving, welke resultaten ze behalen en daarmee anderen aansporen zich ook in te zetten voor de wereld.

GoedTV is een initiatief van producent Your Channels TV en is 24 uur per dag, zeven dagen in de week nationaal te ontvangen via de digitale kabel.

Figuur 5 Overzicht potentiële rol stakeholders

7. Concurrentie-analyse

7.1 Gelijksoortige initiatieven

De Databankfilantropie.nl is niet het enige initiatief dat momenteel wordt opgezet om een grote database over filantropische instellingen op te zetten. Het initiatief van Independer.nl/CIGD, zou een concurrerende positie kunnen gaan innemen.

Het businessmodel van CIGD hangt samen met het openbaar maken door Independer.nl d.m.v. een strategie “transparantie loont”. Dit uit zich in een aantal proposities:

- Beloningssysteem: Er is een systematiek bedacht die regelt dat een instelling hoger in het zoekresultaat van Independer scoort naarmate ze meer informatie hebben aangeleverd.
- De CIGD en Independer gaan er van uit dat goededoelenorganisaties sterk gemotiveerd worden om informatie aan te leveren omdat niet meedoen leidt tot achterdocht. Als er miljoenen hits per jaar zijn (via independer.nl) en je kunt niet worden gevonden of met heel summiere dat, dan “mis je de boot”.
- Reacties die bezoekers kunnen achterlaten zullen negatiever zijn naarmate de openheid minder is.

De informatie

De CIGD levert/verkoopt de door hun vergaarde informatie aan elke geïnteresseerde onder beding van een aantal spelregels. Deze zijn nog niet vastgelegd maar ze moeten het onrechtmatig gebruik of onfatsoenlijk gebruik tegengaan.

Independer.nl wil zijn dienstverlening (financiële diensten, medische diensten) uitbreiden met advisering over goededoelenorganisaties en op latere termijn onderwijs.

Independer heeft aangegeven dat wanneer een DatabankFilantropie beschikbaar is met dezelfde data ze deze data tegen betaling willen afnemen en hun eigen initiatief zullen staken. Vooralsnog bouwt de CIGD gestaag verder aan hun database. Het ontbreekt hen echter aan een sterke basis in de sector, een link met de overheid en de mogelijkheid toegang te krijgen tot informatie uit de sector. Voor het welslagen van het project DatabankFilantropie.nl is het van belang om over de positionering ten opzichte van de CIGD zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen: ofwel als uiteindelijke afnemer van de data ofwel als directe concurrent voor de DatabankFilantropie.nl.

7.2 Positie van DatabankFilantropie.nl

GuideStar International heeft een aantal waarden neergelegd op basis waarvan zij opereren. De organisatie is:

- Onafhankelijk, d.w.z. moet onafhankelijk kunnen opereren los van sturing door andere belangen dan die van de organisatie zelf.
- Neutraal, d.w.z. geeft geen waardeoordeel over de goededoelenorganisaties (binnen de objectief gedefinieerde populatie) die toegang hebben tot de databank.
- Objectief, d.w.z. geeft geen eigen waardeoordeel over de opgenomen instellingen behalve door het laten zien van accreditering, certificering, ed. door derden
- Vrij toegankelijk, d.w.z. dat via de site iedereen vrij toegankelijk informatie kan opvragen van individuele instellingen.

Voor DatabankFilantropie.nl moet verder worden gekeken in hoeverre deze waarden van invloed zijn op de propositie die ten grondslag moet liggen van een haalbaar initiatief voor Nederland

7.3 Kansen en bedreigingen

Als laatste zijn er nog een aantal bedreigingen en kansen die de uitkomsten van het project kunnen beïnvloeden.

Kansen:

- Terugtrekkende overheid uit allerlei maatschappelijke terreinen waardoor de maatschappelijke betekenis van goededoelenorganisaties versterkt wordt.
- De wens van de overheid beter (zelfregulerend) toezicht te regelen op de sector.
- Een steeds kritischer gevend publiek: eisen op gebied van transparantie, efficiëntie, kwaliteit, integriteit etc.
- Verzakelijking/professionalisering van goededoelenorganisaties.

- Standaardisering en uniformering van verslaglegging van goededoelenorganisaties in Nederland en daarbuiten.
- De groeiende behoefte van lokale goededoelenorganisaties aan betere zichtbaarheid van hun organisaties.
- Sterke groei van internetgebruik.
- Aanwezigheid van redelijke hoeveelheid kwalitatieve data.
- Door invoering van nieuwe wetgeving hernieuwd aandacht voor overzicht van de sector.

Bedreigingen:

- Versnippering en tegenstrijdige belangen in de sector (potentiële kans door databank neutraal te positioneren).
- Verschil in verwachtingspatronen bij de verschillende stakeholders.
- Nog in te vullen: profiel en organisatie van de DatabankFilantropie.nl na de pilot.
- Duurzame betrokkenheid van dataleveranciers om de informatie actueel te houden.
- Ontbreken van wettelijke verplichting voor algemeen nut beogende instellingen om gegevens publiekelijk bekend te maken.
- Moeilijk op te bouwen duurzame ondersteuning van verschillende overheidsinstanties.
- Belangen van afnemers en leveranciers kunnen haaks op elkaar staan.
- Meerdere gelijksoortige initiatieven die het onderscheidende karakter van dit initiatief ondermijnen.

Conclusie

Om het project als haalbaar te kunnen verklaren zijn de volgende zaken noodzakelijk:

- Het ontwikkelen van een duidelijk profiel en het verbinden van ‘ambassadeurs’ aan het project om de DatabankFilantropie.nl te kunnen promoten.
- Het ontwikkelen van meerdere strategieën voor verschillende groepen instellingen om data aan te leveren.
- Zicht krijgen op de daadwerkelijke bereidheid voor (financiële) ondersteuning van verschillende stakeholders van de databank.
- Inzetten op de versterking van de samenwerking met de overheid voor de legitimering van het project.

8. Conclusies en samenvatting

In Nederland kun je het maatschappelijke middenveld onderscheiden in enerzijds het segment van de diensten van de verzorgingstaat, gesubsidieerd door de overheid (zorg, onderwijs, welzijn en wonen) en anderzijds het segment van de "civil society" met organisaties op basis van vrijwillig initiatief en de verwerving van eigen inkomsten. Deze laatste groep wordt ook vaak de filantropische sector genoemd. Toch is het moeilijk om in Nederland een homogene groep van organisaties te definiëren die samen de "filantropische sector" vormen. Termen en begrippen lopen dikwijls door elkaar heen en er is geen algemeen geaccepteerde definitie van wat een 'goed doel' of filantropische organisatie is. Voor de afbakening van dit project is de keuze gemaakt om de juridische kaders die in de Nederlandse wetgeving zijn opgenomen te volgen. Het project Databank Filantropie gaat er van uit dat een instelling die een geldende ANBI verklaring heeft opgenomen kan zijn in de populatie van de databank. De redenen hiervoor zijn vooral praktisch van aard. Filantropische instellingen die in aanmerking willen komen voor fiscale voordelen moeten zich aanmelden bij de Belastingdienst om te worden gerangschikt als "een algemeen nut beogende instelling" (ANBI). Aangenomen wordt dat het grootste gedeelte van de organisaties die het algemeen nut beogen, zowel vermogensfondsen als fondswervende instellingen, zich ook als zodanig laat registreren bij de Belastingdienst.

Een analyse op de omvang in Nederland is lastig uit te voeren. Er zijn verschillende cijfers beschikbaar omdat de definitie verschilt per onderzoek. Globaal kunnen we zeggen dat in 2005 ongeveer 4,3 miljard euro per jaar werd gegeven aan Civil Society-organisaties in Nederland. Het inzicht naar welke organisaties dit geld is toegegaan is slechts gedeeltelijk beschikbaar. Er zijn ongeveer 18.000 instellingen met een ANBI-status. Van deze 18.000 heeft slechts een zeer klein gedeelte hun gegevens publiekelijk beschikbaar gesteld via het CBF. Deze 705, voornamelijk fondsenwervende instellingen, ontvingen samen 2,6 miljard euro (in 2006). Voor deze instellingen gaat de 80/20% regel op: 80% van alle inkomsten en bestedingen, werkgelegenheid, inzet vrijwilligerswerk, etc. speelt zich af bij de bovenste 20% van de sector.
Van de overige 17.000+ instellingen weten we weinig over hun activiteiten en bestedingen.

Er zijn verschillende overheidsinstanties, bedrijven en non-profitorganisaties die gegevens verzamelen en publiceren over filantropische instellingen van groot naar klein. Toch is er op dit moment geen centraal, actueel en kwalitatief betrouwbaar overzicht van alle filantropische instellingen in Nederland. De belangrijkste sectorbrede gegevensbestanden die kunnen worden geraadpleegd om informatie over goededoelenorganisaties te verkrijgen zijn het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en de lijst met algemeen nut beogende instellingen van de Belastingdienst. De database van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel is van onzekere kwaliteit doordat actualiteit niet wordt afgedwongen. De Belastingdienst heeft een compleet nieuwe database, gebaseerd op de nieuwe wetgeving. Deze database is echter niet publiek toegankelijk.
Daarnaast is het CBF de belangrijkste bron van betrouwbare data. Deze data zijn redelijk gedetailleerd, echter over een beperkt deel van het aantal instellingen. Ook zijn er verschillende publieksportals met voornamelijk NAW-gegevens van wisselende kwaliteit.

Het lijkt erop dat er voldoende regulerende voorwaarden aanwezig zijn om een beperkte database over filantropische instellingen op te zetten in Nederland. Met name voor de middelgrote en grote fondsenwervende instellingen die zichzelf onderwerpen aan zelfregulering lijken weinig beperkingen te bestaan om een groot aantal gegevens te verzamelen.

De ambitie om een database met *alle* algemeen nut beogende instellingen op te zetten stuit evenwel direct op een zwak punt. Hoewel de nieuwe wetgeving per 1 januari 2008 een mooie kapstok zou zijn geweest om het project aan op te hangen, komt er ook in de nieuwe situatie geen wettelijke verplichting voor algemeen nut beogende instellingen om hun jaargegevens in een publiek toegankelijk register beschikbaar te stellen. Voor het betrekken van met name vermogensfondsen en kleinere en lokale fondsenwervende instellingen biedt zowel de huidige wetgeving als de zelfregulering vanuit deze groepen van de filantropische sector te weinig basis.

Vanwege het ontbreken van een wettelijke basis heeft het project alleen kans van slagen bij de ondersteuning van een brede coalitie van gebruikers, leverancier en financiers. Daarom wordt gekeken of er voldoende draagvlak bij stakeholders bestaat om het project te ondersteunen.

De grootste potentiële belanghebbenden bij de databank zijn filantropische instellingen zelf. De sector is versnipperd georganiseerd er is geen algemene brancheorganisatie die voor de hele sector aanspreekbaar is. Met name de fondsenwervende instellingen hebben de afgelopen jaren aangegeven veel te zien in de totstandkoming van een overkoepelende database. Echter, slechts delen van de fondsenwervende markt zijn goed georganiseerd. Van de grote instellingen en ontwikkelingsorganisaties is een hoog percentage lid van een brancheorganisatie. Naarmate de organisaties kleiner zijn, is de kans dat ze lid zijn van een koepelorganisatie geringer. Om de brede kring van fondsenwervende instellingen te betrekken zullen dus verschillende strategieën moeten worden gebruikt. De grote instellingen kunnen d.m.v. zelfregulerende afspraken aan de databank verbonden worden. Kleinere instellingen zullen actief benaderd moeten worden om structurele medewerking te verlenen.
De vermogensfondsen hebben tot nu toe een huiverige houding aangenomen t.o.v. een informatiebank die ook over hen informatie wil gaan leveren. De voornaamste reden is een minder direct belang bij transparantie over hun activiteiten, zij hebben dan ook weinig ervaring hiermee. Zij kunnen wellicht worden overtuigd met de voordelen die het systeem hen kan bieden als gebruiker van de data. Middels de databank kunnen zij een beter zicht krijgen op die instellingen die actief zijn binnen hun doelgebied en hierop hun beleid afstemmen. Het is echter niet te verwachten dat binnen de termijn van dit project deze instellingen op grote schaal zelf informatie gaan aanleveren. Op de lange termijn, onder invloed van maatschappelijke normen rond transparantie, kan dit zeker veranderen.

Er lijken op het eerste gezicht voldoende geïnteresseerde potentiële gebruikers van de databank. Dit blijkt onder andere uit de verschillende initiatieven die reeds opgezet zijn om aan de informatiebehoefte van donateurs te voldoen gezien het groot aantal publieksportals die de laatste jaren zijn opgericht. Een aantal van deze initiatieven heeft reeds aangegeven eventueel voor gebruik van de data te willen betalen.
Ook dienstverleners zoals banken en accountants hebben aangegeven op zoek te zijn naar betrouwbare data over de sector om hun diensten op aan te kunnen scherpen. Zij zijn met name geïnteresseerd in kwalitatief goede en recente data. Dienstverleners zijn voor dit project een interessante partij om te kijken naar mogelijkheden voor de financiering van de databank op de lange termijn. Hierbij moet wel steeds de commerciële onafhankelijkheid van het systeem in het oog worden gehouden.
Voor diverse onderzoeksgroepen, zoals Geven in Nederland, biedt een databank veel mogelijkheden. Het is nog niet bekend op welke wijze zij een bijdrage willen leveren aan de continuïteit van een informatiebank.

Van de toezichthouders zijn het CBF en het ministerie van Justitie de belangrijkste stakeholders voor de databankfilantropie. Al eerder werd aangegeven dat de Belastingdienst, vallende onder het Ministerie van Financiën, de bij haar bekende gegevens over algemeen nut beogende instellingen niet openbaar wil maken of wil delen met dit initiatief. Zowel het CBF als het ministerie van Justitie kunnen gebruik gaan maken van een informatiesysteem voor hun toetsing en controle. Zeker wanneer een certificering voor kleine goede doelen opgezet wordt kan het systeem ingezet worden om publieke data van deze instellingen te verzamelen. Het CBF is daarnaast voorlopig de belangrijkste leverancier van betrouwbare en kwalitatief goede data.

De relatie met de overheid moet verder ontwikkeld worden. De marktanalyse kan nog geen antwoord geven op de vraag op welke wijze de overheid, als beleidsmaker of subsidieverlener, gebruik wil maken van een informatiebank. Het debat tussen de filantropische sector en de overheid wordt de laatste jaren gedomineerd door de onderwerpen toezicht, zelfregulering en controle. Onderwerpen als verdeling van verantwoordelijkheden en het aangaan van partnerships bij het oplossen van maatschappelijke problemen kregen minder aandacht. In landen als de Verenigde Staten en Engeland is gebleken dat de overheid met name de informatie wil gebruiken als beleidsmaker of subsidieverlener.

De DatabankFilantropie.nl is niet het enige initiatief dat momenteel wordt opgezet om een grote database over filantropische instellingen op te zetten. De enige die concurrentie kan gaan bieden is het initiatief van Independer.nl. Zij hebben een stichting in het leven geroepen, Centraal Informatiepunt Goede Doelen, die bezig is om data te verzamelen en afnemers te identificeren. Independer heeft aangegeven wanneer er een DatabankFilantropie.nl beschikbaar is met dezelfde data deze tegen betaling te willen afnemen en hun eigen initiatief te staken.

Voor het welslagen van het project DatabankFilantropie.nl is het van belang om over de positionering ten opzichte van de CIGD zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen: ofwel als uiteindelijke afnemer van de data ofwel als directe concurrent voor de DatabankFilantropie.nl.